NOKSA 2026

Social Studies in Times of Curriculum Changes

Book of Abstracts

Stockholm University, Sweden

April 16th-17th

Stockholm University

Nordic Conference in Social Science Education 2026: Social Studies in Times of Curriculum Change

Conference chair
Johan Sandahl, Professor, Stockholm University

Organising committee
Mattias Björklund, Senior lecturer, Stockholm University
Ann-Sofie Jägerskog, Senior lecturer, Stockholm University
Jenny Rosengren, PhD-student, Stockholm University
Linna Sjöblom, PhD-student, Stockholm University
Maja Torres Madzar, Lecturer, Stockholm University

© 2026 Stockholm University and Authors

Contact
NOKSA 2026
Stockholm University
Department of Teaching and Learning
SE-106 91 Stockholm

SSE, the curriculum and international knowledge assessments, some insights from a PhD project

Fredrik Tilhon-Lindén, *University of Gothenburg*

This presentation draws on findings from my PhD research into how the subject of Social Science Education (SSE) is conceptualized in the Swedish national compulsory school curriculum, and how these conceptualizations relate to reform logics driven by international knowledge assessments.

A pragmatic reading of the SSE syllabus readily highlights concepts such as democracy, sustainability, and equality, and might suggest that the subject carries strong normative commitments. Such a reading also resonates with how teachers often describe the subject's role in schools. Yet a closer semantic reading, grounded in the legally binding wording of the syllabus, points in a different direction. Here, these key concepts are treated almost exclusively in descriptive and value-neutral terms, rather than as explicit normative commitments.

From the perspective of Swedish legal interpretation, this means that SSE is formally defined as a value-neutral subject. This finding has two important implications. First, it unsettles a common assumption that the syllabus itself explicitly mandates the fostering of democratic or sustainable values (e.g. Olson & Zimenkova, 2015; Sandahl, 2018). Instead, the syllabus frames SSE as a subject where such themes may be studied but not prescribed.

Second, it challenges the reform logic often tied to Sweden's performance in international knowledge assessments. In recent years, weak results in TIMSS and PISA have been invoked to justify wide-ranging reforms across the school system (Wahlström, 2016) – reforms that extend well beyond the domains actually measured, including into SSE. By the same logic, Sweden's strong results (Skolverket, 2023) in the International Civic and Citizenship Education Study (ICCS) should instead be read as a powerful counter-signal: rather than motivating further reform of SSE, they provide an imperative to avoid interventions that risk undermining an area where Swedish students already perform strongly. In sum, the research highlights a tension between pragmatic and semantic readings of the SSE syllabus, and the consequences of this tension for reform debates. It also invites a rethinking of how international assessments are mobilized in education policy: not only as triggers for reform when results are weak, but also as arguments for restraint when results are strong.

Keywords: sse; curriculum analysis; international knowledge assessments; education reform logic

References

Olson, M., & Zimenkova, T. (2015). Normativity in Social Science Education and History Education: Introduction Journal of Social Science Education, 14(1), 2. https://doi.org/10.2390/jsse-v14-i1-1434

Sandahl, J. (2018). Vart bör samhällskunskapsdidaktiken gå? Om ett splittrat forskningsfält och vägar framåt Nordidactica, 8(3), 44-64.

Skolverket. (2023). ICCS 2022. Kunskaper, attityder och engagemang i medborgar-, demokrati- och samhällsfrågor hos årskurs 8-elever i ett internationellt perspektiv. Skolverket. https://www.skolverket.se/getFile?file=12176

Wahlström, N. (2016). Läroplansteori och didaktik (Andra upplagan uppl.). Malmö: Gleerup Utbildning AB.

Testing variation theory driven civics teaching in elementary school – an experiment approach

Kristoffer Larsson, *Göteborgs universitet*
Klas Andersson, *Göteborgs universitet*

The point of departure for the study presented is that all though there are some studies in the research field of conceptual understanding targeting civics concepts among elementary students (Lundholm and Davis, 2013), few are theory driven, in terms of building civic teaching from the understandings of students (Björklund et al., 2022; Tväråna, 2018), and even fewer are set up to test the teaching developed. The aim and scope of the study presented is building on a larger research project that included i) mapping Swedish elementary student's understandings of social institutions, such as the police, fire department and healthcare, and ii) developing teaching with the ambition of increasing student knowledge of these institutions. The presentation focusses on the second part, i.e. the development of the variation-theory driven teaching (Marton, 2015) and the intervention study testing the effects of first grade students' learning. Two experimentally robust interventions in Swedish grade one – school A (low-SES) and school B (middle-SES) – was performed. Students were randomly assigned to treatment, i.e. variation-theory-based teaching, and control group, i.e. business-as-usual teaching, on a "theme-day" setup focusing civics, and specifically the content of social institutions. The results show significant gains in knowledge about social institutions in favour of the treatment group in school B but not in school A. The results suggest that when put to the test in a methodologically robust intervention explicitly focusing a civic content variation theory has the potential of explaining teaching and learning taking place in among first-grade students.

Keywords: variation theory; civics teaching; first grade

References

Björklund, M., Tväråna, M., Jägerskog, A. S., & Strandberg, M. (2022). Grasping the concept of value: Exploring students' economic and financial literacy in citizenship education. JSSE-Journal of Social Science Education, 21(4). DOI:10.11576/jsse-5535

Lundholm, C. & Davis, P. (2013) Conceptual Change in Social Sciences. In International Handbook of Research on Conceptual Change, edited by Stella Vosniadou. Taylor & Francis Group.

Marton, F. (2015). Necessary conditions of learning. Routledge.

Tväråna, M. (2018). Theories of justice among eight-year-olds: Exploring teaching for an emerging ability to critically analyse justice issues in social science. Nordidactica: Journal of Humanities and Social Science Education, 8(4), 43–64.

Observing the inclusion of inquiry-oriented teaching in the social science classroom

Nora E. H. Mathé, *University of Oslo*

Inquiry-oriented teaching is central in social science education, both in the research literature and curricula. In Norway, the LK20 curriculum reform was in force from 2020. It included a focus on student activity and student inquiry competence, and in social studies (lower secondary) and social science (upper secondary) 'Sense of Wonder and Exploration' was introduced as a core element. The lower and upper secondary core elements are very similar, highlighting a sense of wonder, reflection, knowledge creation, critical assessment of sources and relevance for students' own lives. In addition, the verb "inquire" is frequently used in the competence aims for social studies and social science.

Research on inquiry in secondary social science classrooms has largely been conducted in the US, but there are few Scandinavian empirical studies (including Aashamar & Mathé, 2025; Holmberg et al., 2022; Mathé & Christensen, 2024). The guiding question for this presentation, therefore, is: To what extent and how did teachers include inquiry in social studies and social science after the introduction of the LK20 curriculum reform?

I will present findings from the EDUCATE project (2021-25), one of the national projects that evaluated the implementation of the LK20. As a part of the study, we used video observations of naturally occurring teaching, which means lessons without intentional researcher intervention or manipulation of the content or type of activity in the lessons. To investigate the extent and characteristics of inquiry in the observed teaching, we used the EDUCATE observation manual for inquiry-oriented teaching (Brevik et al., 2024). The key characteristic of inquiry-oriented activities here is that students are involved in finding out something for themselves. The manual operationalises characteristics of the teacher's facilitation of inquiry activities and students' participation in three phases of inquiry: preparation, investigation and consolidation.

Focusing on findings from classroom video observations, I will show examples of and discuss what characterised classroom work with inquiry in social studies/science during the first years following Norway's latest curriculum reform. Preliminary findings indicate that inquiry was widely included in the lessons, but that students were primarily invited to investigate something and more seldom to prepare and consolidate inquiry. We also identified different types in inquiry with different degrees of teacher control and student freedom.

Keywords: inquiry; social science; classroom observation; reform implementation

References

Brevik, L. M., Gudmundsdottir, G. B., Aashamar, P. N., Barreng, R. L. S., Dodou, K., Doetjes, G., Hatlevik, O. E., Hartvigsen, K. M., Mathé, N. E. H., Roe, A., Siljan, H., Stovner, R. B., & Suhr, M. L. (2024). Å jobbe utforskende på Vg1 og Vg2. Den enkelte lærers undervisning har mer å si enn fagenes. Rapport 3 fra forsknings- og evalueringsprosjektet EDUCATE ved Institutt for lærerutdanning og skoleforskning. Universitetet i Oslo. https://www.uv.uio.no/ils/forskning/prosjekter/educate/rapporter/educate-rapport-3-2024.pdf

Holmberg, U., Johansson, P., Britton, T. H., Johansson, M., & Nordgren, K. (2022). Frågedriven undervisning for at organiseranormativa kunskapspraktiker i SO-ämnena. Nordidactica: Journal of Humanities and Social Science Education, 4, 124–153.

Mathé, N. E. H. & Christensen, A. S. (2024). Show and tell: scaffolding practices in lower secondary social science classrooms. Journal of Curriculum Studies. ISSN 0022-0272. s. 1–20. doi: 10.1080/00220272.2024.2378315.

Aashamar, P. N. & Mathé, N. E. H. (2025). Inquiry in social studies and social science: Linking teachers' perspectives and classroom. Nordic Journal of Comparative and International Education (NJCIE), 9(4). https://doi.org/10.7577/njcie.6284

Civics teachers' grading practices in Swedish upper secondary schools

Tobias Jansson, *Linköping University*

Grades in Swedish upper secondary education serve as a primary selection mechanism for higher education and employment, making fairness and validity in grading crucial. Despite this, research on how civics teachers grade, including the documentation and weighting of student performance, is limited. The study aims to explore grading practices among Swedish upper secondary civics teachers. It addresses three questions:

- What documentation do teachers use when grading?
- How do teachers determine grades and weigh different performances?
- How does the nature of civics influence grading?

International research shows grades are multidimensional and often include non-academic factors (Brookhart et al., 2016). Previous findings suggest Civics teachers rely on written tests and limited attention to reasoning and oral skills, deviating from the nature of civics (Curry and Smith, 2017), though a recent study found that Swedish Civics teachers used a variety of assignments which also focused more on reasoning skills (Jansson, 2023).

The study uses models of grading (arithmetic, holistic, intuitive, continuous), described by Jönsson (2024), in the analysis of the teachers' grading practices. Semi-structured interviews were conducted with 13 civics teachers from diverse schools. Data was analyzed using thematic analysis, identifying four themes: documentation, deciding grades, weighing, and transparency.

Teachers primarily use secondary documentation, digital grading rubrics, within a continuous grading model, complemented by the holistic model in borderline cases and occasional intuitive judgments (a gut feeling). Written assignments dominate, while oral performance is underrepresented, raising concerns about validity and democratic skills. Weighting is influenced by timing (later tasks weigh more), criteria (core requirements prioritized), content (politics and economics emphasized), and size (larger tasks weigh more). Transparency is valued, with teachers clarifying criteria and offering second chances to support student success.

The study concludes that grading practices, though individualized, show consensus on weighting principles and reflect a subject canon, reproducing civics traditions. However, limited attention to oral citizen skills challenges validity and fairness, underscoring the need for greater consistency and alignment with subject aims.

Keywords: civics; assessment; grading

References

Brookhart, S. M., Guskey, T. R., Bowers, A. J., McMillan, J. H., Smith, J. K., Smith, L. F., Stevens, M. T., & Welsh, M. E. (2016). A century of grading research: Meaning and value in the most common educational measure. Review of Educational Research, 86(4), 803–848. https://doi.org/10.3102/0034654316672069

Curry, K., & Smith, D. (2017). Assessment practices in social studies classrooms: Results from a longitudinal survey. Social Studies Research and Practice, 12(2), 168–181. https://doi.org/10.1108/SSRP-04-2017-0015

Jansson, T. (2023). Civics teachers' assessment practices in Swedish upper secondary schools. A qualitative study. Journal of Social Science Education, 22(2). https://doi.org/10.11576/jsse-5938

Jönsson, A. (2024). Betygsättningens didaktik (1st edn). Gleerups.

Social studies teaching in Nordic classrooms: is there a Nordic model?

***Nora E. H. Mathé**, University of Oslo*
***Peter N. Aashamar**, Norwegian Directorate of Education and Training*
***Anders S. Christensen**, UCL University College*
***Martin Jakobsson**, Karlstad University*
***Pia Mikander**, University of Helsinki*
***Michael Walkert**, Karlstad University*
***Mark C. White**, University of Oslo*

Social studies didactics as a research field is still quite young, and few researchers have conducted large-scale classroom studies within and across Nordic countries. Until now (2025), research on the teaching and learning of social studies in secondary schools has been dominated by small-scale thematic studies (Löfström 2019; Sandahl, Tväråna & Jakobsson 2022; Skjæveland 2020). These studies have investigated thematic areas of the school subject related to the subject's what and why questions, such as democracy, citizenship, sustainability and diversity, from the perspectives of students and teachers, in textbooks or, more seldomly, in actual classroom teaching.

Building on data from the Quality in Social Science Teaching project (QUISST), a part of Quality in Nordic Teaching – Nordic Centre of Excellence, we illuminate characteristics of social studies teaching in Denmark, Finland, Iceland, Norway and Sweden by investigating indicators of teaching quality from a large-scale observational classroom study drawing on a design described by Klette et al. (2017).

To the best of our knowledge, this is the first systematic observation study investigating social studies teaching across the five countries. We investigated what characterises social studies teaching in lower secondary schools in Denmark, Finland, Iceland, Norway and Sweden and similarities and differences between teaching observations between and within the different countries.

We analysed scores from the Protocol for Language Arts Teaching Observation (PLATO), which has been used to observe teaching qualities in several school subjects to allow comparison of scores across classrooms and countries. We found no PLATO practices that were typical for lessons from all five countries, although we identified similarities between the Danish and Norwegian lessons and the Swedish and Finnish lessons. We found clear variations within and across classrooms in each country. This study contributes new insights into social studies teaching in the Nordics. We conclude that if a Nordic model of social studies teaching exists, it is related to teacher autonomy to adapt teaching to specific students, content and purposes.

Keywords: social science; classroom observation; teaching quality; nordics

References

Klette, K., Blikstad-Balas, M. & Roe, A. (2017). Linking instruction and student achievement: a research design for a new generation of classroom studies. Acta Didactica, 11(3), p. 1–19. https://doi.org/10.5617/adno.4729

Löfström, J. (2019). Yhteiskuntaoppi: social studies in Finland. A country report. JSSE - Journal of Social Science Education, 18(4), p. 88–101. https://doi.org/10.4119/jsse-1583

Sandahl, J., Tväråna, M. & Jakobsson, M. (2022). Samhällskunskap (social science education) in Sweden: a country report. JSSE - Journal of Social Science Education, 21(3).

Skjæveland, Y. (2020). Samfunnsfagdidaktisk forsking med empiri frå norsk skule–eit forskingsoversyn. Nordidactica: Journal of Humanities and Social Science Education, 2020(4), p. 142–163.

Learning to Reason About Armed Conflict Through Model-Based Instruction

***Thomas Nygren**, Uppsala University*
***Alva Lindberg**, Uppsala University*
***Nimo Ahmed**, Uppsala University*

In times of global exposure to armed conflicts, educators face ongoing challenges in supporting students' capacity to reason about such complex social and political issues. While peace and conflict research offers well-established analytical frameworks, little is known about how these models function as instructional supports in everyday social studies classrooms. This mixed-methods study investigates whether three academic conflict-analysis models–one sociostructural (Galtung), one strategic (Wallensteen), and one integrated–differentially shape upper-secondary students' social scientific reasoning (SSR) when analyzing contemporary armed conflict. Ninety-three students in Swedish high schools were randomly assigned within intact classes to one of the three conditions and engaged in a lesson intervention about the armed conflict in Haiti including model-based analysis, pair work, and exposure to expert examples. Students then independently analyzed a novel conflict case (Kongo-Kinshasa) without support, and their written responses were coded using theory-specific indicators and a five-dimensional SSR framework (causality, concepts, evidence, perspectives, comparison).

Quantitative results indicate that the strategic model significantly enhanced perspective-taking compared with the sociostructural model, aligning with its actor-centered analytical focus. The sociostructural model produced a higher frequency of identifying direct violence than the integrated model, while positive peace concepts appeared more frequently in descriptive patterns, though not at statistically significant levels. Overall SSR scores did not differ significantly across conditions, but qualitative analysis reveals distinct reasoning profiles: strategic-model students more often mapped actors and goal conflicts, whereas sociostructural-model students foregrounded violence and peace concepts. Interview data show that students valued the models as structuring tools but perceived the integrated model as cognitively demanding within limited time.

These findings demonstrate that the choice of analytic model meaningfully shapes students' disciplinary reasoning about armed conflict, even in brief interventions. The study contributes to research on how model-based instruction can support SSR in social education and highlights implications for curriculum design, scaffolding, and the sequencing of complex concepts in the teaching of war, peace, and conflict analysis.

Keywords: conflict analysis; peace education; secondary education; civic learning

References

Galtung, J. (1996). Peace by peaceful means: Peace and conflict, development and civilizaton. SAGE.

Klijnstra, J., Van Boxtel, C., & Van Drie, J. (2023). Students' social scientific reasoning: Aframework for analyzing reasoning about societal issues. Journal of Social Studies Research,47(1), 1–15. https://doi.org/10.1016/j.jssr.2022.03.002

Wallensteen, P. (2018). Understanding conflict resolution: War, peace, and the global system (5th ed.). SAGE.

Att navigera affektiv komplexitet: Relationell kompetens i mötet med känsliga frågor i undervisningen

Anna Ambrose, *Södertörns högskola*
Linda Ekström, *Södertörns högskola*

Frågor om migration, identitet, klimat, politik och andra samhälleliga konfliktlinjer aktualiseras ofta i gymnasieskolans samhällskunskapsundervisning. Dessa teman kan väcka starka affektiva reaktioner hos elever och beskrivs i forskningen som potentiellt kontroversiella, eftersom de ibland ger upphov till intensiva eller konfliktfyllda klassrumssituationer (Hess & McAvoy, 2015; Larsson, 2024). Samtidigt kan det antas att undervisningsmoment av detta slag inte enbart påverkas av sakfrågornas politiska laddning, utan även av de relationella och kommunikativa villkor som präglar interaktionen i klassrummet. Genom att rikta uppmärksamheten mot de relationella dimensionerna vill vår studie bidra med en fördjupad förståelse av hur lärare navigerar känsloladdade och komplexa frågor i praktiken. Studiens syfte är tvådelat, för det första undersöks vilka typer av frågor samhällskunskapslärare upplev-er som känsliga eller kontroversiella i två skilda skol kontexter, dels i skolor där högst 45 procent av elevernas föräldrar har högre utbildningsbakgrund och i skolor där över 80 procent av föräldrarna har högre utbildning. Fokus ligger på hur frågor blir kontroversiella i relation till dessa kontexter med något olika förutsättningar. För det andra analyseras hur lärare sedan beskriver sitt professionella omdöme och handlande när de känsliga situationerna uppstår. Studiens teoretiska ramverk utgår från relationell pedagogik, där undervisning förstås som en ömsesidigt situerad interaktion. Detta perspektiv möjliggör en analys av hur lärare både skapar förutsättningar för demokratiska samtal och navigerar de komplexa känslomässiga dynamiker som uppstår, då det relationella arbetet framträder som en central bärande faktor i båda dessa processer (Aspelin, 2018).

Empirin består av tjugo kvalitativa intervjuer med gymnasielärare vid skolor med varierande socioekonomiska och demografiska profiler. Det tematiska analysarbetet (Braun & Clarke, 2021) identifierar tre centrala teman: (1) betydelsen av att etablera trygghet och tillit som förutsättning för öppna samtal, (2) behovet av professionellt mod och förmåga att ta frågor ”på studs” utan att falla tillbaka på tvärsäkerhet, och (3) användningen av relationell pedagogik som strategiskt verktyg för att läsa av stämningar och inkludera elever på ett lyhört sätt.

Studien visar att relationell kompetens inte utgör ett komplement till ämnesdidaktiken, utan en grundläggande dimension av lärarens professionella omdöme i mötet med känsloladdade frågor. Resultaten bidrar därmed med ny förståelse för hur hållbara

didaktiska rum kan skapas där demokratiska samtal möjliggörs även när ämnena väcker starka känslor.

Keywords: relationell pedagogik; kontroversiella frågor; professionellt omdöme

References

Aspelin, J. (2018). Lärares relationskompetens: Vad är det? Hur kan den utvecklas? Liber.

Braun, V., & Clarke, V. (2021). Thematic analysis: A practical guide. SAGE Publications.

Hess, D. E., & McAvoy, P. (2015). The political classroom: Evidence and ethics in democratic education. Routledge.

Larsson, A. (Red.). (2024). Att undervisa om kontroversiella frågor: Didaktiska möjligheter och utmaningar. Gleerups.

Duktighetens pris - Om bristen på öppen diskussion i samhällskunskapsklassrum med högpresterande elever på högskoleförberedande program

Linda Ekström, *Södertörns högskola*
Anna Ambrose, *Södertörns högskola*

Tidigare forskning om samhällskunskapsundervisning i gymnasieskolan har lyft fram att elever på yrkesprogram tenderar att möta en mer begränsad samhällskunskapsundervisning i relation till elever på högskoleförberedande program (Nylund & Rosvall, 2016; Zuurmond et al, 2024). Yrkeselever möter till exempel färre undervisningstimmar och en mer begränsad repertoar av undervisningsinnehåll och undervisningsformer.

Dock, i en ny studie där författarna analyserat lärares uppfattningar om undervisning om kontroversiella frågor i samhällskunskapsundervisningen, framträder också ett annat och delvis motsatt mönster. Studien bygger på intervjuer med 20 samhällskunskapslärare, där hälften undervisar på skolor med yrkeselever med föräldrar med låg utbildningsbakgrund (>45%), och hälften undervisar på skolor med högskoleförberedande program där föräldrarna har hög utbildningsbakgrund (<80%). I materialet synliggörs visserligen en rad av de problem som den tidigare forskningen pekat på, men det framkommer även att det också finns andra utmaningar i undervisning på de högskoleförberedande programmen. Medan samhällskunskapslärare på yrkesförberedande gymnasieprogram i högre grad lyfter fram att det ofta förekommer livliga och emellanåt intensiva diskussioner där olika perspektiv möts, vittnar samhällskunskapslärarna på de högskoleförberedande gymnasieprogrammen om att deras elever i relativt liten utsträckning vill diskutera politiska frågor. Detta är problematiskt då forskning kring medborgarskapsbildning starkt understrukit vikten av ett öppet klassrumsklimat där elever ges möjlighet att möta och diskutera skilda synsätt och perspektiv (Hess & McAvoy, 2014; Persson, 2015). Teorier om betydelsen av diskussion och debatt i klassrummet används i studien som teoretiskt ramverk för att diskutera centrala komponenter i elevers medborgarbildning.

Syftet med denna studie är därför att analysera och diskutera begränsande faktorer för dialog och diskussion i samhällskunskapsklassrum för högpresterande elever på högskoleförberedande program. I detta papper diskuteras dessa begränsande faktorer utifrån tre nivåer i resultatavsnittet. På individnivå lyfts elevernas strävan efter höga betyg fram som en begränsande faktor för att lyfta fram egna ståndpunkter. Eleverna vill inte riskera att ge uttryck för ”fel” åsikter av rädsla att deras åsikter kan sänka deras betyg. På klassrumsnivå diskuteras betydelsen av homogena klasser, lärare framhåller att

elevsammansättningen gör att eleverna tenderar att ha väldigt likartade erfarenheter och livssituationer, vilket i sin tur minimerar förekomsten av olika perspektiv. På samhällsnivå fokuseras förekomsten av en apolitisk samhällstrend, och här lyfts lärares diskussioner om ett minskat generellt samhällsintresse bland eleverna. Avslutningsvis diskuteras också vad bristen på dialog och diskussion betyder för den medborgerliga bildningen hos denna elevgrupp, och hur deras framtida möjligheter att verka som demokratiska medborgare eventuellt påverkas.

Keywords: likvärdighet; klassrumsdiskussion; medborgarskapsbildning

References

Hess, D.E., & McAvoy, P. (2014). The Political Classroom: Evidence and Ethics in Democratic Education (1st ed.). Routledge.

Nylund, M, & Rosvall, P-Å. (2016). A curriculum tailored for workers? Knowledge organization and possible transitions in Swedish VET. Journal of Curriculum Studies 48(5), 692-710.

Persson, M. (2015). Classroom climate and political learning: Findings from a Swedish panel study and comparative data. Political Psychology 36(5), 587–601.

Zuurmond, A., Guérin, L., van der Ploeg, P., & van Riet, D. (2024). Learning to question the status quo: Critical thinking, citizenship education, and Bildung in vocational education. Journal of Vocational Education & Training, 76(5), 1185–1204.

Source trust and source evaluation in social science education

Jenny Rosengren, *Stockholm University*

The ability to use various types of sources for learning purposes is particularly important in social science education, where textbooks are often combined with news media and other materials (Olsson, 2016). An important aspect of source use is source evaluation. While this has always been the case, the changing information landscape has rendered source criticism increasingly difficult. Moreover, the changes in the information landscape have shifted the responsibility for source criticism from societal institutions, such as libraries and publishers, to the individual (Haider & Sundin, 2022). It is unfortunate that many students, as well as some teachers, use source evaluation methods that do not work (e.g., McGrew, 2021). It is also problematic that research often treats source evaluation as if it were only a matter of fact-checking. This is rarely the case in the classroom. Sources are used in relation to a specific subject matter and source evaluation involves not only fact-checking but also the ability to understand and critically analyse the context and the content of the sources.

The presentation reports from a study that is part of my PhD project. The aim is to investigate how students express source evaluation as well as source trust as aspects of source use in social science education. Elicitation techniques have been used to enable students to show and talk about this (Barton, 2015). 115 students in upper secondary school were handed six sources to use when answering a specific question about democracy. The students worked in groups and were asked to think aloud and their conversations were recorded. The written work material and the transcripts of the recordings were then analysed using the concepts source evaluation and source trust. The presentation discusses tentative results of this analysis showing that even though the students talk a lot about how skilled they are when it comes to source evaluation, source evaluation is mostly absent when they use sources. Source trust is present, but it is source trust that can be described as naive because the trust is directed towards the teacher. It is not based on solid arguments about context and content of the sources.

Keywords: social science education; source use; source trust; source evaluation

References

Barton, K. C. (2015). Elicitation techniques: Getting people to talk about ideas they don't usually talk about. Theory & Research in Social Education, 43(2), 179–205. https://doi.org/10.1080/00933104.2015.1034392

Haider, J., & Sundin, O. (2022). Paradoxes of media and information literacy: The crisis of information. Routledge.

McGrew, S. (2021). Challenging approaches: Sharing and responding to weak digital heuristics in class discussions. Teaching and Teacher Education, 108. https://doi.org/10.1016/j.tate.2021.103512

Olsson, R. (2016). Samhällskunskap som ämnesförståelse och undervisningsämne: Prioriteringar och nyhetsanvändning hos fyra gymnasielärare. Karlstads universitet.

"Is this enough?": Locating the minimum of Finnish social studies education

Pia Mikander, *University of Helsinki*
Leea Lakka, *University of Eastern Finland*

In Teaching Civics (2015), Sibylle Reinhardt provides a model for social studies education. She emphasizes the need for education in the subject to be based on an understanding of politics as characterized by complexity, problems, conflict, and uncertainty. Meanwhile, Finnish social studies education is characterized largely by teacher talk (Christensen et al, forthcoming), and previous Finnish studies have pointed to social studies education as missing opportunities for classroom discussion and expressing differing opinions (Hietamäki, 2025). This paper is based on ethnographic observations of Finnish lessons in social studies (2025-2026) as well as interviews with social studies teachers. It focuses particularly on negotiations around the minimum of social studies education. The research material consists of teachers' articulations around what the students must learn, but also concrete negotiations and events in the classroom.

We ask: What is understood to be the bare minimum of social studies education in Finland, and what is the relation between information and societal analysis in these negotiations?

The analysis suggests that social studies education focuses largely on institutional knowledge, emphasizing the need to know how society functions, not on complexity, problems, or conflict. During the lessons, teachers miss out on several opportunities for discussion, or answer students' questions in ways that close down, rather than open up for alternative interpretations, complexities or uncertainties. We find that classroom discussions during social studies lessons are rarely open and analytical in character, focusing instead on locating right answers for students to write down in their notebooks. These classroom practices often replace discussions that would provide space for developing skills needed for political analysis.

We discuss the results in light of the balance between socializing and emancipation in social studies education. Particularly considering the need for social studies education to better tackle threats to democracy (Mikander & Satokangas, 2024), our analysis points to a need to for social studies education to focus on questions of societal analysis, centering complexity and conflict instead of repeating institutional knowledge, as well as to find ways to engage students who usually pass under the radar, or underperform, to become more involved in these discussions.

Keywords: social studies education; ethnography

References

Christensen, AS, Aashamar, PN., Jakobsson, M., Mathé, NEH., Mikander, P. & Walkert, M. (forthcoming) Representation of content in lower secondary school social studies

Hietamäki, S. (2025). Demokratian menetetyt mahdollisuudet: kohtauksia lukion arjesta. Nuorisotutkimus, 43(2), 3-19. https://doi.org/10.57049/nuorisotutkimus.9162886

Mikander, P. & Satokangas, H. (2024). Addressing Democracy and Its Threats in Education: Exploring a Pluralist Perspective in Light of Finnish Social Studies Textbooks. Studies in Philosophy and Education 43, 555–571. https://doi.org/10.1007/s11217-024-09934-7

Reinhardt, S. (2015). Teaching Civics. A Manual for Secondary Education Teachers. Verlag Barbara Budrich

Late cancellation, will not attend

"Jeg mangler karakterer i alt..." - en kvalitativ studie av skoleerfaringer og skolers praksis i møte med ungdomskriminalitet

Irene Trysnes, *Universitetet i Agder*
Katja H-W Skjølberg, *Universitetet i Agder*

Tidligere forskning viser at ungdomskriminalitet i økende grad konsentreres om en mindre gruppe unge med sammensatte utfordringer, herunder psykiske vansker, ustabile oppvekstsvilkår og skoleproblemer (Lundeberg & Gaarder, 2025). Studier peker samtidig på skolen som en sentral arena i kriminalitetsforebyggende arbeid, både som potensiell beskyttelsesfaktor og som institusjon der marginalisering og utenforskap kan forsterkes (Damsgård & Kokkersvold, 2011). Det er imidlertid begrenset kunnskap om hvordan ungdom involvert i kriminalitet selv erfarer skolen, og hvordan skoler arbeider med denne elevgruppen i praksis.

Denne kvalitative studien undersøker følgende problemstilling: Hvordan beskriver et utvalg ungdommer som har begått kriminalitet sine skoleerfaringer, og hvordan arbeider skoler med elever involvert i ungdomskriminalitet? Studien er teoretisk forankret i desistanceteori, som forstår avståelse fra kriminalitet som en prosess preget av identitetsarbeid, aktørskap og tilgang til støttende relasjoner og strukturer (Maruna, 2001). Tidligere forskning peker på betydningen av stabile voksne, skoletilknytning og utdanning som viktige forutsetninger for senere desistanceprosesser, samt på hvordan relasjonelle erfaringer i skole og velferdssystem kan få langvarig betydning for endring (Aase et al., 2020).

Metodisk bygger prosjektet på prinsipper fra samarbeidsforskning og kvalitative dybdeintervjuer med ungdom under 18 år som er i gang med straffegjennomføring, samt intervjuer med skoleledere og sosiallærere ved ungdomsskoler. Studien søker å belyse både ungdommenes erfaringer og skolens institusjonelle praksiser.

Funnene viser at skolen har en sentral rolle som inkluderende arena og som institusjon for tidlig identifisering av sårbarhet blant ungdom. Samtidig beskriver skoleansatte komplekse utfordringer i det forebyggende og oppfølgende arbeidet, preget av begrensede ressurser, snevert handlingsrom og mangelfullt tverrfaglig samarbeid (jf. Lundeberg & Gaarder, 2025). Relasjonsarbeid, tidlig innsats og lavterskeltiltak fremheves som særlig viktige.

Ungdommenes beskrivelser peker på mangelfull oppfølging, svak voksenstøtte og erfaringer med utenforskap i skolehverdagen, blant annet gjennom fravær av vurdering, lite struktur og bruk av isolerende tiltak. Funnene viser at skolens arbeid i møte med ungdom involvert i kriminalitet både formes av kvaliteten på relasjonelle praksiser, tilgjengelig voksenstøtte og institusjonelle rammebetingelser, og at manglende struktur og oppfølging kan bidra til ytterligere marginalisering fremfor støtte til endring.

Keywords: ungdomskriminalitet, skoleerfaringer, desistance

References

Damsgaard, H.L. & Kokkersvold, E. (2011). Ungdom på ville veier. Skoleerfaringer og kriminalitet. Oslo: Unipub.

Lundeberg, I. R. & Gaarder, S. (2025). Straff og straffegjennomføring overfor barn og unge i Norge. I E. Fransson, S. Gaarder og I. R. Lundeberg (Red.), Barn, unge og straffegjennomføring (s. 23–69). Cappelen Damm Akademisk. https://doi.org/10.23865/cdf.235.ch1

Maruna, S. (2001). Making good: how ex-convicts re-form and rebuild their lives. Washington, D.C.: American Psychological Association.

Aase, H., Lønnum, K., Sørlie, M.A., Hagen, K. A, Gustavson, K. & Utgarden, I. H. (2020). Barn, unge og kriminalitet. Hvordan forhindre at barn og unge kommer inn i eller fortsetter med en kriminell løpebane? Oppsummering og vurdering av virksomme tiltak, behandling og organisering. Rapport 2020. Folkehelseinstituttet. https://www.fhi.no/contentassets/9edd82a6bff54e488870e612131bb242/barn-unge-og-kriminalitet-20202.pdf

Professionsutvecklande arbete i samhällskunskap för att möta demokratins utmaningar

***Patrik Johansson**, Globala gymnasiet & Stockholms universitet*
***Karolina Sandahl**, Globala gymnasiet*

Demokratin står idag inför omfattande utmaningar. Klimatkrisen kräver långsiktiga och demokratiskt förankrade beslut som ofta är svåra att genomföra i praktiken. Migration och ökad social mångfald skapar spänningar kring sammanhållning och inkludering. Geopolitiska konflikter aktualiserar avvägningar mellan nationell säkerhet och medborgerliga fri- och rättigheter, samtidigt som högerextrema rörelser hotar demokratins grundläggande värden genom hat, polarisering och våld. I detta sammanhang får skolans demokratiuppdrag en central betydelse, och ett särskilt ansvar vilar på samhällskunskapsämnet (Sandahl, 2015).

Samtidigt visar forskning att viktiga komponenter i ett aktivt medborgarskap har försvagats under det senaste decenniet. Elevers demokratikunnande och engagemang har minskat, tilliten till samhälleliga institutioner har sjunkit och vissa värderingar står i konflikt med grundläggande demokratiska principer (Ekman & Zetterberg, 2011; Holmberg & Weibull, 2017). Samhällskunskapsundervisningen står därmed inför ett komplext uppdrag: att hantera spänningar mellan olika demokratiska ideal, möta sjunkande elevengagemang och samtidigt skapa undervisning som möjliggör medborgarbildning för alla elever, oberoende av bakgrund och utbildningsväg.

Mot denna bakgrund är syftet med konferensbidraget att diskutera hur lärare kan arbeta undervisningsutvecklande med ämnesdidaktiska verktyg för att möta demokratins utmaningar i samhällskunskapsundervisningen. Den övergripande frågeställningen är: Hur kan professionsutvecklande arbete med ämnesdidaktiska tankeverktyg, som att kunna analysera samhällsfrågor, skifta perspektiv och att använda teoretiska begrepp och modeller, stödja lärares undervisning om demokratins utmaningar?

Empiriskt tar bidraget sin utgångspunkt i seminarieserien Doing Social Studies 2, där verksamma samhällskunskapslärare i högstadiet och gymnasiet tillsammans utvecklat, prövat och analyserat undervisning med fokus på demokratins utmaningar. Seminarieserien har kombinerat möten med ämnesexperter, läsning av ämnesdidaktisk forskning samt arbete med didaktiska tankeverktyg. Lärarna har utvecklat undervisningsupplägg som prövats i klassrummet och som därefter analyserats genom elevproducerade material och kollegiala diskussioner. Syftet har varit att formera och sprida beprövad erfarenhet inom samhällskunskapsämnet.

Som teoretisk utgångspunkt för diskussionen om lärares professionsutvecklande arbete används Darling-Hammonds et al. (2017) metastudie om effektivt professionellt lärande. Särskilt uppmärksammas principer som innehållsfokus, aktivt och kollaborativt lärande, koppling till undervisningspraktik samt behovet av handledning och expertstöd. Våra observationer pekar på att professionsutvecklande arbete som organiseras kollaborativt, praktiknära och som är ämnesdidaktiskt förankrat kan stärka lärares förmåga att undervisa om komplexa och ibland kontroversiella demokratifrågor. Arbetet med seminarieserien synliggör också utmaningar som bland annat är kopplade till tid, organisatoriska villkor och stödjande strukturer.

Keywords: demokrati; medborgarbildning; samhällskunskap; professionsutveckling

References

Darling-Hammond, L., Hyler, M. E., & Gardner, M. (2017). Effective Teacher Professional Development. Palo Alto, CA: Learning Policy Institute.

Ekman, J., & Zetterberg, P. (2011). Schools and Democratic Socialization: Assessing the Impact of Different Educational Settings on Swedish 14-Years Olds Political Citizenship. Politics, Culture and Socialization, 2(2), 171-192.

Holmberg, S., & Weibull, L. (2017). Långsiktiga förändringar i svenskt institutionsförtroende. I U. Andersson, J. Ohlsson, H. Oscarsson & M. Oskarson (red.), Larmar och gör sig till: SOM-undersökningen 2016 (39-58). SOM-institutet.

Sandahl, J. (2015). Medborgarbildning i gymnasiet: ämneskunnande och medborgarbildning i gymnasieskolans samhälls- och historieundervisning. Stockholms universitet.

Teaching democracy to young learners: Perceptions and didactical choices among social science teachers in upper primary school

Linna Sjöblom, *Stockholm University*

This study directs its focus to citizen education matters within the subject of social science taught in upper primary school in Sweden. The main focus is to examine teacher conceptions of teaching democracy to children of the ages 10-12, aiming to better understand aspects concerning the tensions between normative ideals, curricular expectations and classroom practice. Democracy is a complex concept containing both fundamental values and explicit subject matter, difficult to define without losing complexity and meaning. Relatively few studies have examined how teachers in upper primary school understand and enact democracy education in social science.

The study is theoretically informed by distinctions between procedural and substantive conceptions of democracy (Held, 2006), thin and thick democracy (Carr, 2008) and different citizenship ideals (Westheimer & Kahne, 2004) as to what content is taught and how it is taught. The analytical framework also contains the educational aspects of teaching about, for and through democracy, aiming to examine how these aspects are expressed and discerned in classroom practice. To examine this, interviews were conducted aiming for more knowledge concerning didactical choices of content and on what grounds teachers make their choices.

Although Swedish students demonstrate relatively good knowledge about societal structures and democracy according to ICCS surveys, other surveys indicate declining trust in democratic solutions and institutions among young people in Sweden. Previous research has raised concern that an overly thin, procedural conception of democracy in education may limit students' opportunities to develop a deeper, more substantive understanding of democratic values, which might be more engaging and better support the formation of active, value-oriented democratic citizenship.

Against the backdrop of an ongoing worldwide democratic backslide, the study explores and conceptualizes how democracy teaching in upper primary school can be conceived and discusses its potential development. How the classroom is affected by the development of society and how teaching could relate to this, calls for attention at all levels of society, not at least by civic education for young learners.

The research raises the following questions:

- How do social studies teachers express their thoughts and teaching concerning democracy education in upper primary school?

- Which aspects of democracy appear to be central to students' understanding of democracy in upper primary school?

Keywords: social science didactics; democracy education; civic education

References

Carr, P. (2008). Educators and education for democracy: Moving beyond “thin” democracy. Inter-American Journal of Education for Democracy, 1(2), 146-165.

Held, D. (2006). Models of democracy. (3. ed.) Cambridge: Polity.

Westheimer, J., & Kahne, J. (2004). What kind of citizen? The politics of educating for democracy. American Educational Research Journal, 41(2), 237–269. https://doi.org/10.3102/00028312041002237

Håb og handling – perspektiver ind i samfundsfag

Carsten Linding Jakobsen, *VIA University College*
Mogens Hansen, *Tidsskriftet POLIS*

I en tid med stigende miljø- og klimaproblemer, stigende ulighed, højrepopulistiske strømninger og krise for demokratiet er det nødvendigt, at vi indretter læreplaner og tilrettelægger undervisningen i samfundsfag, så elever og studerende tilegner sig et håb om, at de både som individer og som medlemmer af foreninger, partier og organisationer kan være med til at løse de problemer, der truer både de liberale demokratier og hele menneskehedens eksistens.

Vi har som undervisere et dobbelt ansvar, idet vi både skal give elever/studerende indsigt i samfundsmæssige sammenhænge og samtidig give dem motivation til og håb om, at de kan være med til ændre verden. Dette kræver, at vi som undervisere udvikler elevers/studerendes forestillingsevne og sociologiske fantasi.

Vores problem statement: Kan vi gennem udvikling af læreplaner og undervisning skabe håb om forandring hos elever/studerende?

Vi stiller vi to forsknings- og undersøgelsesspørgsmål

- Ved hjælp af en dokumentanalyse af læreplanerne (Børne- og Undervisningsministeriet, 2020) for samfundsfag i grundskolen og ungdomsuddannelser i Danmark afdækkes, hvordan disse forholder sig til håb som undervisningsdimension
- Kan der hentes inspiration fra den tyske håbsfilosof Ernst Bloch (1986)i forhold til udvikling af læreplaner og undervisning?

Som en perspektivering af dokumentanalysen foretages et kort idehistorisk rids af håb som idehistorisk kategori. Med udgangspunkt i oplysningstidens ideal om det frie, myndige menneske, der i kraft af sin fornuft kan skabe en bedre fremtid undersøges to hovedpositioner i spørgsmålet om troen - og håbet - om en bedre fremtid for mennesket

- En position, hvor fremskridttro og håbet om en bedre verden har været dominerende.
- En position, der har været mere problematiserende og skeptisk i forhold til troen på fremskridt.

I det andet forskningsspørgsmål inddrages den tyske filosof Ernst Bloch, der forener den kritiske samfundsanalyse med understregningen af, at håb er iboende mennesket og historien som muligt ”utopisk overskud”. Ernst Bloch ser ovenstående som elementer i menneskets ønske og længsel om frihed og demokrati.

Tråden trækkes op fra Blochs kategori om håb til nutidens udfordringer for undervisningen i samfundsfag. Med udgangspunkt i Bloch gives der et bud på, hvordan håb kan tænkes ind i læreplaner og undervisning i samfundsfag.

Med afsæt i de to forskningsspørgsmål vil der i workshoppen blive lagt op til en diskussion af

- Hvordan kan vi konkret integrere håbet som dimension i beskrivelsen i samfundsfags læreplaner?
- Hvilke muligheder og begrænsninger har underviserne, når undervisningen skal sigte mod at uddanne elever/studerende til at kunne agere som mennesker med håb?

Keywords: håb; undervisning i samfundsfag

References

Andersen, J. E., Nielsen, N. K., Stounbjerg, P., & Thomsen, H. J. (1982). Ernst Bloch – en introduktion. Aarhus: Modtryk.

Bloch, E. (1986 (1954-1959 org. ty)). The principle of hope (Håbets princip) (N. Plaice, S. Plaice, & P. Knight, Trans.). Cambridge, MA: MIT Press.

Børne- og Undervisningsministeriet. (2020). GSK faghæfte: Samfundsfag. EMU Danmarks læringsportal. https://emu.dk/sites/default/files/202009/GSK_Fagh%C3%A6fte_Samfundsfag.pdf

Reckwitz, A. (2025). Tab: Et grundproblem i moderniteten. København: Hans Reitzels Forlag.

Possible benefits of a Pragmatic Sociology of Educational Knowledge in the analyses of contemporary Nordic curricular reform

Ove Skarpenes, *University of Agder*
Kari-Mette Walmann Hidle, *NLA University College*

The purpose of this paper is to demonstrate how a pragmatic sociology of educational knowledge, building on French pragmatic sociology, can be employed to disclose and discuss important aspects of curricular reform. The paper is a draft to a theoretical article, and does therefore not follow the IMRaD-structure, which is assumed in the submission form.

Changes in curriculum and syllabi across national borders, arenas and educational levels can be studied employing diBerent sociological approaches (Imdorf & Leemann 2023). Traditional educational sociology often focuses on the reproduction of inequality (Boudon, Bourdieu, Willis, Lareau, Coleman). Since educational reforms also negotiate the relationship between liberation and discipline and the role of knowledge in schools, an approach catering to these features is also warranted.

We start the paper with some examples and argue that attention to these features is pertinent in ongoing curricular reforms in the Nordics. Subsequently, we introduce a pragmatic sociology of educational knowledge, which is suited to disclose how the relationship between liberation and discipline is balanced in reforms, and uncover how such reforms, in terms of crises, can be analysed to disclose societies' deeper cultural values. This is a fruitful supplement to traditional educational sociology, and in the following section the theoretical framework of pragmatic sociology of knowledge is described with emphasis on the role of the works of Luc Boltanski and Laurent Thévenot (Boltanski & Thévenot 2006), upon which it is developed. Ultimately, we demonstrate how this sociological trajectory may inform discussions of knowledge changes in school reforms and school subjects and exemplify by extracts from studies which have applied this perspective to contemporary changes in Norwegian schools and discuss its possible benefits (Hidle & Skarpenes 2025; Skarpenes & Hidle 2024).

Keywords: justification; educational knowledge; societal change

References

Boltanski, L. & Thévenot, L. (2006). On Justification: Economies of Worth. Princeton & Oxford: Princeton University Press

Imdorf, C. & Leemann, R. L. (2023). Education and Conventions. In R. Diaz-Bone and G. de Larquier (eds.), Handbook of Economics and Sociology of Conventions, https://doi.org/10.1007/978-3-030-52130-1_69-1

Hidle, K.-M. W, & Skarpenes, O. (2025). Pedosentrismens utvikling og påvirkning på samfunnsfaget. I Børhaug, K. & Helsvig, K. Kampen om samfunnsfaget, 52-74. Pax Forlag.

Skarpenes, O., & Hidle, K.-M. W. (2024). The clash of cultures: Individualization and standardization in education. Policy Futures in Education, 22(7), 1387-1403. https://doi.org/10.1177/14782103241226526

Ideas of democracy and individual liberty in curricula of social studies in Denmark Norway and Sweden

Anders Stig Christensen, *UCL University College*

Social science education/social studies or "samfundsfag" is characterized by a normative tension between stability (conservativism) and change (critique). This tension is apparent at the level of society, as well as at the level of the individual: should education aim at preserving political order, or at criticizing and changing it? Is the aim personal emancipation, or rather socializing into being a good citizen (Westheimer, J. (2015) Sant, E. (2019))?

In the curricula, for social studies (samfundsfag) in its different forms in the Scandinavian countries we can find these tensions expressed in the ways the ideal citizen is portrayed and in the ways society is envisioned (Aashamar & Kle_e (2023), Børhaug, et al. (2022) Jansson et. al. (2023)). In light of the recent and ongoing changes in the curricula in Norway, Sweden and Denmark the research question of this paper is: what ideals of democracy and the democratic citizen are expressed in the curricula for social studies in Denmark, Norway and Sweden? Is there variation in the image of the ideal citizen, and, in the case of Denmark can we see a development in the period from 1975-2025?

In didactic theory in Scandinavian countries the ideal of maturity, understood in the Kantian sense of Mündigkeit, is often referred to as an ideal for the individual and for "Bildung" (dannelse). This entails an ideal of emancipation, that is contrary to a more conservative view of adaptation or socialization into given norms. On the level of society, the question has been raised to what extent education should be critical towards the current political system or rather be affirmative of the political system.

In this paper I will approach the question of stability vs. change and emancipation vs. adaptation from a theoretical perspective from didactical theory, in order to identify didactical positions. Following that I will analyse the current curricula for social studies in lower secondary school in Denmark (samfundsfag), Norway (samfunnsfag) and Sweden (samhällskunskap), as well as the curricula in Denmark dating back to 1975.

Keywords: social studies; curriculum; democracy

References

Aashamar, P. N., & Klette, K. (2023). Powerful knowledge in the social studies classroom and beyond. Journal of Curriculum Studies, 55(4), 388–408. 10.1080/00220272.2023.2234427

Børhaug, K., Hunnes, O. R., & Samnøy, Å (Eds.). (2022). Nye spadestikk i samfunnsfagdidaktikken. Fakbokforlaget.

Jansson, M., Johansson, P., & Sandahl, J. (2023). Trust as subject content: Advancing students' reasoning on democracy through displacement. Journal of Social Science Education, 22(3)10.11576/jsse-5548

Sant, E. (2019). Democratic Education: A Theoretical Review (2006–2017). Review of Educational Research, 89(5), 655–696. 10.3102/0034654319862493

Westheimer, J. (2015). What Kind of Citizen? Educating Our Children for the Common Good. Teachers College Press.

Engagement and Exclusion: The Pedagogical Risks and Possibilities of Teaching Crime as a Controversial Issue in Social Studies Classrooms Student Engagement, Democratic Agency, and the Risk of Exclusion in Swedish Social Studies Classrooms

Binta-Victoria Jammeh, *MF Norwegian School of Theology, Religion and Society*

This article explores the dual role of contemporary social and political issues, specifically crime and crime prevention in upper secondary social studies classrooms in Sweden. Gang-related criminality and violence are highly visible in national media and dominate the political agenda (Sandahl et al., 2022). Recognizing crime as a controversial topic (Larsson & Larsson, 2021), this study highlights the pedagogical importance and complexity of addressing such issues within social studies education.

While engaging students with controversial topics can promote political engagement, critical thinking, and disciplinary knowledge (Hess, 2009), this pedagogical approach is not without risks (Anker & von der Lippe, 2018; Larsson et al., 2023). In the Swedish context, decades of neoliberal reforms and the retrenchment of the welfare state have led to the privatization of public services, including education (Jönsson, 2025), exacerbating the marginalization of youth with migrant backgrounds. Public discourse often frames these students as “deviants” or “criminals” (Kamali, 2005; Mulinari & Neergaard, 2010; De los Reyes & Hörnqvist, 2017; Dahlstedt & Fejes, 2019) creating a classroom environment where discussions of crime risk reinforcing existing inequalities, exclusion, and racialization.

Drawing on classroom observations, group interviews with students, and field conversations with teachers, this study addresses the following research questions:

- How are contemporary social and political issues framed and negotiated in Swedish social studies classrooms?
- How do students engage with and respond to the thematization of controversial issues such as crime and crime prevention in classroom settings?

Findings reveal that engaging with politically charged, real-world issues can foster high levels of student participation and motivation. Students describe such engagement as meaningful for understanding both societal structures and their own social positions. Notably, students demonstrated critical thinking and agency, engaging with abstract concepts such as structural inequality and the role of the state in crime prevention. At the same time, classroom dialogues often reproduced exclusionary and harmful narratives,

echoing right-wing and anti-pluralist discourses. Despite teachers' efforts to introduce multiple perspectives, official statistics, and disciplinary frameworks, students frequently reiterated racialized and punitive views, particularly toward migrants and minorities.

The article aims to illuminate how controversial issues are negotiated in everyday classroom practice and to explore the pedagogical tensions between fostering democratic engagement and inadvertently reproducing exclusionary discourses. It argues that while current political and social issues can serve as powerful pedagogical tools, they must be critically handled to ensure that classrooms remain inclusive spaces for democratic education and civic participation.

Keywords: social studies education; controversial issues; classroom discourse; racialization and exclusion

References

Anker, T., & von der Lippe, M. (2018). Controversial issues in religious education: How teachers deal with terrorism in their teaching. In F. Schweitzer & R. Boschki (Eds.), Researching Religious Education (pp. 131–143). Münster: Waxmann.

Dahlstedt, M., & Fejes, A. (Eds.). (2019). Neoliberalism and market forces in education: Lessons from Sweden. London: Routledge.

De los Reyes, P., & Hörnqvist, M. (2017). Bortom kravallerna. Stockholm: Stockholmia förlag.

Hess, D. E. (2009). Controversy in the classroom: The democratic power of discussion. New York: Routledge.

Kamali, M. (2005). Sverige inifrån: Röster om etnisk diskriminering. Stockholm: Fritzes.

Larsson, A., Ledman, K., & Lindmark, T. (2023). Kontroversiella frågor i samhällsorienterande undervisning: En komparativ ämnesdidaktisk studie. In Resultatdialog: Kortfattade resultat från forskning finansierad inom utbildningsvetenskap (pp. 76–80). Stockholm: Vetenskapsrådet.

Larsson, A., & Larsson, L. (2021). Controversial topics in social studies teaching in Sweden. Nordidactica: Journal of Humanities and Social Science Education, (1), 1–21.

Larsson, A., Ledman, K., & Lindmark, T. (2025). Controversial issues in Swedish citizenship education: Teachers' strategies. Citizenship, Social and Economics Education, 0(0). https://doi.org/10.1177/14788047241309555

Mulinari, D., & Neergaard, A. (2010). The "others" in Sweden: Neoliberal policies and the politics of "race" in education. Journal for Critical Education Policy Studies, 8(2), 131–163.

Sandahl, J., Tväråna, M., & Jakobsson, M. (2022). Samhällskunskap (social science education) in Sweden: A country report. Journal of Social Science Education, 21(3), 85–106.

Norske læreres erfaringer med undervisning i demokrati og medborgerskap etter LK20

Knut Vesterdal, *Institutt for lærerutdanning (NTNU)*

Kunnskapsløftet 2020 (LK20), den norske læreplanrevisjonen, fremmet flere ambisiøse mål om demokrati og medborgerskap, som også ble løftet fram som en av tre tverrfaglige tema og skulle gjennomsyre alle fag der dette var relevant. Denne læreplanen fremhever begreper som dybdelæring og utforskning og skulle skape sammenheng mellom de ulike temaene, med intensjon om «å fornye læreplanene ved å gjøre dem mer relevante for framtiden, der fagene skal få mer relevant innhold, tydeligere prioriteringer og sammenhengen mellom fagene skal bli bedre» (Utdanningsdirektoratet, 2020.) I overordnet del er demokrati- og medborgerskapslæringas formål som tverrfaglig tema beskrevet slik:

"Demokrati og medborgerskap som tverrfaglig tema i skolen skal gi elevene kunnskap om demokratiets forutsetninger, verdier og spilleregler, og gjøre dem i stand til å delta i demokratiske prosesser. Opplæringen skal gi elevene forståelse for sammenhengen mellom demokrati og sentrale menneskerettigheter som ytringsfrihet, stemmerett og organisasjonsfrihet. De skal få innsikt i at demokratiet har ulike former og uttrykk" (Utdanningsdirektoratet, 2020).

Denne studien undersøker hvordan lærere i ungdomsskolen har erfart hvordan undervisning i demokrati og medborgerskap har blitt gjennomført og eventuelt endret seg etter fagfornyelsen, og hvilke tilnærminger og perspektiver lærerne fremhever som følge av dette. Det vil si at det er primært den oppfattede og delvis den gjennomførte læreplanen (Goodlad, 1979) som blir undersøkt her. Dette belyses gjennom tre forskningsspørsmål: 1. Hvordan fortolkes og erfares de nye læreplanene om undervisningen i demokrati og medborgerskap? 2. Hvilke endringer i undervisningsformer, tema og tverrfaglighet har fagfornyelsen ført til? 3. Hvilke utfordringer og muligheter opplever lærerne at endringene har medført?

Studien er gjennomført som en kvalitativ del av den internasjonale demokrati- og medborgerskapsundersøkelsen i 2022 (ICCS), og er en intervjustudie gjennomført med lærere i ulike fag i ungdomsskole og i videregående skole i Norge i kjølvannet av fagfornyelsen i 2020. Her vil jeg presentere sentrale funn knyttet til lærernes perspektiver på læreplanendringene om demokrati og medborgerskap, samtidig som dette drøftes i lys av ulike former for medborgerskap (Schulz, 2017; 2022; Veugelers & de Groot, 2019) og ulike demokratiforståelser (Børhaug, 2017; Knutsen, 2021).

Keywords: fagfornyelsen; demokrati; medborgerskap; lærerperspektiver

References

Mouffe, C. (2013). Agonistics, Thinking the World Politically. Routledge.

Schulz, W. Ainley, J. Fraillon, J. Losito, B. Agrusti, G. Damiani, V. og Friedman, T. (2023). Education for Citizenship in Times of Global Change- ICCS 2022 International Report. Amsterdam: International Association for the Evaluation of Educational Achievement (IEA).

Utdanningsdirektoratet (2021). Evaluering av fagfornyelsen- hva, hvorfor og hvordan. https://www.udir.no/laring-og-trivsel/lareplanverket/fagfornyelsen/evaluering-av-fagfornyelsen/fagfornyelsen-hva-skal-evalueres/

Veugelers, W. og De Groot, I. (2019). Theory and practice of citizenship education. I Veugelers, W. (red.), Education for democratic intercultural citizenship (s. 14–41). Brill Sense.

Utveckling av elevers kunskaper om politiskt ansvar genom nyhetsbevakning i samhällskunskap: Resultat från den första fasen i ett praktikutvecklande forskningsprojekt

Martin Jakobsson, *Karlstads universitet*
Roger Olsson, *Karlstads universitet*

Samhällsfrågor har en betydande plats i samhällskunskapsundervisningen i de Nordiska länderna och inte sällan behandlas de genom att nyheter lyfts in i undervisningen. I pappret presenteras några resultat från ett treårigt forskningsprojekt som pågår mellan år 2025 och 2027 (Jakobsson, 2024) om att utforma en nyhetsbevakning på grundskolans högstadium som syftar till att utveckla elevers kunskaper om politiskt ansvar. Projektet argumenterar för att dessa kunskaper är viktiga för att stödja den representativa liberala demokratins möjligheter att fatta och efterleva välgrundade politiska beslut i en tid där auktoritära system är på frammarsch och utgör ett ökat hot mot demokratin (Nord, m. fl., 2025).

Projektet är grundat i utbildningsvetenskaplig designforskning (McKenney & Reeves, 2019) och innefattar tre faser där en modell för planering, genomförande och uppföljning av undervisning om politiskt ansvar genom nyhetsbevakning ska skapas, testas och spridas. I pappret presenteras resultat från projektets första fas som genomförts 2025 där fokus har legat på att skapa en relevant och konsistent prototyp av modell som är tillräckligt robust för att testas i fas två (år 2026) och spridas i fas tre (år 2027). Resultatet diskuteras med stöd av Legitimation Code Theory, LCT och dimensionen Specialization för att kunna synliggöra villkor som föreligger och kan ändras för att stötta elever att bygga kunskaper om politiskt ansvar genom nyhetsbevakning (Maton, 2014).

Våra resultat visar att traditionell nyhetsbevakning i svensk samhällskunskapsundervisning inte tycks stötta sådant kunskapsbyggande och att en förflyttning krävs från en relativistisk kod till en kunskapskod för att stärka politiskt ansvar som det centrala kunskapsobjektet för nyhetsbevakning. Den första fasen har handlat om att lägga en grund för en sådan förflyttning i arbetet med att utveckla en prototyp och en till den hörande lärarhandledning. Det har skett genom att pröva prototypen statsvetenskapligt, medievetenskapligt och lärarerfarenhetsbaserat – en prövning där förflyttningen inte alltid setts som självklar bland statsvetare, mediavetare och lärare. De har utmanat prototypen utifrån såväl en relativistisk kod där ”anything goes” som utifrån en subjektorienterad kod där kunskap tonas ned och den ”rätta kännaren” tonas upp.

Keywords: nyhetsbevakning; politiskt ansvar; specialiseringskoder

References

Jakobsson, M. (2024). Att utveckla elevers förståelse av politiskt ansvar genom nyhetsbevakning i ämnet samhällskunskap: en studie om skapandet av en didaktisk modell. Skolforskningsinstitutet

Maton, K. (2014). Knowledge and Knowers: Towards a realist sociology of education. Routledge

McKenney, S., & Reeves, T. C. (2019). Conducting educational design research (2nd ed.). Routledge.

Nord, M., Altman, D., Angiolillo, F., Fernandes, T., Good God, A., & Lindberg, S. (2025). Democracy Report 2025: 25 Years of Autocratization – Democracy Trumped? V-Dem Institute, University of Gothenburg.

Social studies in grades 1-4: Teachers' tales about practice

Julie Ane Ødegaard Borge, *NLA University College*
Kari-Mette Walmann Hidle, *NLA University College*
Evy Jøsok, *OsloMet*

The resent curriculum reform in Norway, LK20, has underscored the importance of social studies in early years by, for the first time, specifying 13 competence goals for year one and two. At the same time the curriculum dissolved the main social science disciplines and integrated social science, history and geography into a common mélange while introducing three interdisciplinary structures in the overall curricula. This gives teachers overwhelming freedom, with regards to both methods and content. The extent to which the curriculum reform is implemented is unclear, and yet, in 2025, the Norwegian Minister of Education proposed removing social studies from the early years of schooling.

This study aims to shed light on the lower primary level, which has been given scarce scholarly attention in the social studies research field (Helgesen & Hidle, 2024, Utler, 2021). We have selected subject teachers' interpretations and experiences as our focus here, due to their central role as internal agents and primary managers of the subject. We ask: What are teachers' perspectives on teaching social studies for the youngest children in school?

International research has shown that children as young as six years old have naïve theories of politics and are interested in as well as capable of learning political knowledge (Abendschön, 2017, Goetzmann 2017). It is therefore important to understand and discuss what social studies looks like at the lower primary level. Based on interviews with 30 teachers from diverse municipalities in Norway, the findings give insight into teachers' reflections of teaching practices in social studies. This research design thus opens for theory generation about content, concepts and questions to be used to further develop the research field and policy regarding social studies for children in the first years of school.

Keywords: social studies; lower primary school; teacher practice

References

Abendschön, S. (2017), 'Children's political learning in primary school: Evidence from Germany', Education, 45:4, pp. 450–61, https://doi.org/10.10 80/03004279.2015.1115115.

Goetzmann, A. (2017). Elementary School Children's Political Knowledge. American Behavioral Scientist, 61(2), 238-253. https://doi.org/10.1177/0002764216689124

Helgesen, E. and Hidle, K. M. W. (2024), Begynneropplæring i samfunnsfag, Bergen: Fagbokforlaget.

Utler, S. J. (2021), 'Political education of young children: Teacher descriptions of social studies teaching for children in 1st–4th grade in Norwegian primary school', Journal of Social Science Education, 20:3, pp. 102–29, https:// doi.org/10.11576/jsse-3986.

Implementering af samfundsfag som demokratisk dannelsesfag i den grønlandske folkeskole: Strukturelle og fagdidaktiske barrierer

Line Groth Nielsen, *Grønlands Universitet*

Med en reform i 2023 blev samfundsfag etableret som et selvstændigt fag i den grønlandske folkeskole. Reformen markerede et tydeligt skifte: Fra et tidligere tværfagligt samfundsfag med hovedvægt på historiefagligt indhold til et samfundsfag, der i højere grad end tidligere har demokratisk dannelse og medborgerskab som sit centrale formål. Eleverne skal nu udvikle kompetencer til reflekteret stillingtagen og aktiv deltagelse i et demokratisk samfund. Dette skifte indebærer en fagdidaktisk omstilling for samfundsfagslærerne, og der findes endnu ingen forskning, der undersøger, hvordan implementeringen af det nye samfundsfag udfolder sig i en grønlandsk skolekontekst. Dette paper undersøger derfor, hvilke strukturelle og fagdidaktiske barrierer samfundsfagslærere i Grønland møder i implementeringen af det nye fagformål og læringsmål. Formålet er at få indblik i, hvordan reformens intentioner omsættes i praksis, og hvordan forskellige faktorer former lærernes muligheder for at implementere fagets demokratiske dannelsesambitioner. Paperet søger at besvare følgende forskningsspørgsmål:

- Hvilke strukturelle og fagdidaktiske barrierer møder lærere i den grønlandske folkeskole i implementeringen af det nye samfundsfag, og hvilke implikationer har disse forhold for arbejdet med elevernes demokratiske dannelse?

Teoretisk tager paperet blandt andet afsæt i Koritzinskys elevcentrerede didaktiske relationsmodel (Koritzinsky, 2021) samt Christensen og Christensens model for samfundsfag (Christensen & Christensen, 2015), der bygger på Klafkis kategoriale dannelsesteori (Klafki, 1959, 1963). Modellerne anvendes til at analysere både ydre rammefaktorer og indre undervisningsfaktorer med fokus på, hvordan disse kan få betydning for fagets realisering i praksis. Undersøgelsen bygger på et mixed methods design bestående af 'desk research', et spørgeskema udsendt til alle samfundsfagslærere i Grønland og semistrukturerede interviews med ni samfundsfagslærere fra tre forskellige skoler. Tilgangen giver mulighed for både at identificere generelle mønstre og få dybere indblik i lærernes erfaringer og fagdidaktiske overvejelser. De foreløbige analyser indikerer, at lærerne møder en række forskellige strukturelle og fagdidaktiske udfordringer, som vanskeliggør realiseringen af samfundsfaget i praksis. Disse tendenser uddybes i paperet.

Keywords: samfundsfag som demokratisk dannelsesfag; grønland; implementeringsbarrierer; lærerperspektiver

References

Christensen, T. S., & Christensen, A. S. (2015). Fagdidaktik i samfundsfag. Frydenlund.

Klafki, W. (1959). Das pädagogische Problem des Elementarenund die Theorie der kategorialen Bildung. Julius Beltz.

Klafki, W. (1963). Kategoriale Bildung. Zur Bildungsteoretischen Deutung der modernen Didaktik. I Studien zur Bildungsteorie und Didaktik (s. 25–45). Beltz.

Koritzinsky, T. (2021). Samfunnskunnskap — Fagdidaktisk innføring (5. udg.). Universitetsforlaget.

History with/and Social Studies: Curricular Changes in Swedish and Norwegian Upper Secondary Schools (Approximately 1920–1960)

Anne Helene Høyland Mork, *NLA University College*

In the 1928 Swedish School Act for Secondary Schools, ambitions to strengthen knowledge about society and the present were expressed through the renaming of the subject history to history with social studies. A similar change was introduced in Norway in 1935, when the school subject's name was changed from history to history and social studies. These changes can be linked to ideas of progressive education, democratization, and criticism of the existing history education for being insufficient as citizenship education (Mork, 2024; Samuelsson, 2021).

In this paper, I examine and compare how these ambitions about strengthening citizenship education were reflected in curricular documents for upper secondary schools in Sweden and Norway from the 1920s until approximately 1960. There is more research on the history of history education in secondary education in this period in Sweden than in Norway (see Samuelsson 2023; Thue, 2019). This paper is based on a content analysis of curricular documents (school acts, curricula and methodical guidelines) using Wolfgang Klafki's theories of Bildung (Klafki, 2001). A special emphasis is put on the relationship between the individual and society and between the past and the present.

The study shows that there is an added emphasis on contemporary issues and, especially after the Second World War, on democratic education, in the curricular documents. In the Swedish documents from the 1950s, one can also find goals about developing critical thinking. There are certain differences between the Swedish and Norwegian documents in their portrayals of the nation and of the student.

Keywords: history and social studies education; curricula; sweden; norway; 1920–1960

References

Klafki, W. (2001). Kategorial dannelse: Bidrag til en dannelsesteoretisk fortolkning av moderne didaktikk (A. Gylland, Trans.). In E. L. Dale (Ed.), Om utdanning. Klassiske tekster (pp. 167–204). Gyldendal Akademisk.

Mork, A. H. H. (2024). The Why, What, and How, of History Education in Norwegian and Swedish History Curricula for Upper Secondary Schools (Approximately 1920–1960). Scandinavian Journal of History, 49(2), 218–240. https://doi.org/10.1080/03468755.2023.2258144

Samuelsson, J. (2021). Läroverken och progressivismen: Perspektiv på historieundervisningens praktik och policy 1920–1950. Nordic Academic Press.

Thue, F. W. (2019). Den historiske allmenndannelse: Historiefaget i høyere/videregående skole, 1869–2019. Historisk tidsskrift, 98(2), 167–190. https://doi.org/https://doi.org/10.18261/issn.1504-2944-2019-02-04

Forholdet mellom demokrati og menneskerettigheter i skole og utdanning

Knut Vesterdal, *Institutt for lærerutdanning (NTNU)*

Hvordan er forholdet mellom demokrati og menneskerettigheter som begreper og som undervisningstema i skole og utdanning? Hvilke sammenhenger og ulikheter er det mellom begrepene i et fagdidaktisk perspektiv og hvilke praktiske konsekvenser kan dette ha i skole og utdanning?

Demokrati og menneskerettigheter er begreper som er beskrevet som kjerneverdier og styrende prinsipper både i det norske samfunnet, for det europeiske fellesskapet og mange andre stater i 'det internasjonale samfunnet '. Begrepene er både uttrykte målsettinger og som samtidig uttrykker hvordan stater vil framstille seg selv i internasjonale relasjoner, og har de siste tiårene blitt anvendt som et kvalitetsstempel på et lands samfunnsbygging- og utvikling (De Carvalho & Lie, 2015; Nye, 2004). Demokrati og menneskerettigheter er ofte konstituert som legitimerende begreper for ulike politiske retningsvalg innad i stater, men også som politisk 'valuta' i utenrikspolitiske tilnærminger (Vesterdal, 2019). I dag kan vi observere at både demokratiet og menneskerettighetene er truet og i nedgang, i en verden med økt konfliktnivå, flere kriger og væpnede konflikter og økning i mer autoritære styreformer og økonomisk og politisk maktkonsentrasjon som utfordrer både enkeltmennesker og sårbare minoritetsgrupper.

Kunnskapsløftet 2020 (LK20), den norske læreplanrevisjonen, fremhever både demokrati og menneskerettigheter i overordnet del: "Opplæringen skal gi elevene forståelse for sammenhengen mellom demokrati og sentrale menneskerettigheter(...), samtidig som at «opplæringen må være i samsvar med menneskerettighetene, samtidig som elevene skal tilegne seg kunnskap om menneskerettighetene», der demokrati og medborgerskap er et av tre tverrfaglige tema, mens menneskerettigheter er integrert i disse (Utdanningsdirektoratet, 2020). Det står imidlertid mindre om hva forholdet mellom de to begrepene innebærer, hva som knytter dem sammen og hva forskjellene kan være og spenningen mellom dem. Det tas for gitt at begrepene er uløselig knyttet sammen, men likevel uklart hva fellestrekkene og ulikhetene består i. Dette er også begrepsforhold (Berenskoetter, 2016) som også er aktuelle, men uklare i ulike lands læreplaner og fagdidaktisk praksis (Decara, 2013; Toivanen, 2009).

I denne artikkelen vil forholdet mellom demokrati og menneskerettigheter bli drøftet, og videre vurdert i lys av hvilke fagdidaktiske utfordringer og perspektiver disse forholdene medfører. Dette er en teoretisk artikkel som diskuterer forholdet mellom overordnede begreper opp mot læreplantematikk som er relevante i alle de nordiske og flere europeiske land, med formål om å videreutvikle fagdidaktisk teori i samfunnsfagene.

Keywords: demokrati; menneskerettigheter; begreper; samfunnsfagdidaktisk teori

References

Berenskoetter, F. (2016). Unpacking concepts. In Berenskoetter, F. (Ed.), Concepts in world politics (pp. 1–19). London: Sage Publications. https://doi.org/10.4135/9781473921436.n1

Decara, C. (2013). Mapping of Human Rights Education in Danish Schools. Copenhagen: The Danish Institute of Human Rights.

Toivanen, R. (2009). The politics of terminology: human rights education vs. civic education. International Journal for Education Law and Policy, 5(1–2), 37–44.

Vesterdal, K. (2019). Championing human rights close to home and far away: human rights education in light of national identity construction and foreign policy in Norway. Human Rights Education Review, 2(1), 05-24. https://doi.org/10.7577/hrer.2907

Demokratiopplæring og elevdeltagelse på en skandinavisk demokraticamp

***Lise Granlund**, ILS UiO*
***Silje Førland Erdal**, ILS UiO*

En av de sentrale debattene i og rundt de pågående nordiske læreplanarbeidene, handler om balansen mellom kunnskap og ferdigheter. I Norge har det vært rettet mye kritikk mot vage og ferdighetsorienterte kompetansemål, etterfulgt av krav om større vekt på fagkunnskap, økt støtte til lærere og innføring av innholdslister. I samfunnsfag er diskusjonen knyttet til demokratiopplæringen særlig interessant i denne forbindelse. Diskusjonene i fagmiljøene handler både om hva som vektlegges av kunnskap, ferdigheter og deltagelse i opplæringen, og hvordan demokratiundervisningens innhold og metoder kan utformes (Bruun & Lieberkind 2024; Elmies- Vestergren 2025; Furberg et al. 2023; Ryen & Jøsok 2023).

I denne presentasjonen bygger vi på et omfattende empirisk, kvalitativt materiale fra en tredagers skandinavisk demokraticamp der 90 elever og 15 lærere fra videregående skoler i Norge, Sverige og Danmark deltok. Vi undersøker hvordan lærere forstår og arbeider med demokratisk deltagelse og elevinvolvering i forbindelse med en skandinavisk demokraticamp. Dette er slik et empirisk arbeide som ikke bare diskuterer læreplanene, men også ser på hvordan opplæringen faktisk foregår og forstås.

Demokraticampen er del av et større forskningsprosjekt hvor vi over tre år har fulgt tre skandinaviske storbyskoler i Oslo, København og Göteborg og deres samarbeid om å utvikle demokratiopplæringen. Demokraticampen var et av flere tverrnasjonale møter der alle deltagerne møttes. For å relatere oss til tidligere diskusjoner, samt fange opp nyansene i analysen av det empiriske materialet vårt, bruker vi et analytisk rammeverk hentet fra ulike forståelser av deltagerdemokrati og tidligere forskning der vi blant annet kombinerer betegnelsene om, for og gjennom demokrati (Biesta 2006; Stray 2011), skillet mellom samhandlingskompetanse og demokratisk kompetanse (Børhaug 2017; 2018), samt Heid et als (2023) graderinger av ulike former for elevdeltagelse.

Våre foreløpige funn viser at elevene deltar i flere øvelser som har som formål å styrke deres demokratikompetanse og deltakelse. Samtidig ser vi at lærerne er sterkt tilbaketrukket og at øvelsene i liten grad kobles til overordnede teoretiske og faglige perspektiv på demokrati og medborgerskap. Lærerne ser elevenes medbestemmelse i prosessen som ensbetydende med demokratisk opplæring. Dette reiser spørsmål om hvordan demokratikompetanse kan utvikles og forstås. Det at demokratiundervisning sidestilles med erfaringsbasert deltagerdemokrati, og at fagkunnskapen i stor grad er fraværende, samsvarer også med tidligere forskning og kritikk av opplæringen (Se for eks Borgebund & Børhaug 2023; Furberg et al. 2023; Ryen & Jøsok 2023).

Keywords: elevdeltagelse; demokratilæring

References

Elmies-Vestergren, A. (2025). Frigjøring eller umyndiggjøring: Et kritisk perspektiv på lærerplanens konsept om demokratisk deltagelse i skolen. Nordisk tidsskrift for pedagogikk og kritikk. Vol 11, Nr 1 2025. s 3-20.

Heid H., Jüttler , M. & Kärner. K. (2023).Participation in the classroom as a basis for democracy education? A conceptual analysis of the concept of student participation. Frontiers in Political Science 16 August 2023. Sec. Peace and Democracy, Volume 5 - 2023 | https://doi.org/10.3389/fpos.2023.1225620

Bruun, J., & Lieberkind, J. (2024). Politisk og Demokratisk Dannelse I en Krisetid. ICCS 2022. Aarhus Universitetsforlag.

Ryen, E. & Jøsok, E. (2023) Citizenship-as-knowledge: How perspectives from Bildung-centred Didaktik can contribute to European Citizenship Education beyond competence. European Educational Research journal. Vol. 22(1) 39–57 https://journals.sagepub.com/doi/pdf/10.1177/14749041211045777

Samhällsvetenskaplig kausalanalys i teori och bedömningspraktiker

Majja Malmsten, *Uppsala universitet*

I samhällskunskapsämnet förväntas elever kunna identifiera och förklara orsakssamband med möjliga lösningar inom komplexa samhällsfrågor. Denna kausalanalytiska förmåga utgör en central del av det samhällsvetenskapliga tänkandet (Sandahl, 2015 & Klijnstra, 2022), vilket även betonas i styrdokumenten och bedömningskriterierna. Trots dess centrala roll har forskning inom samhällskunskapsämnet funnit att bedömningsuppgifter efterfrågar en lägre nivå av elevens analyserande än vad som behövs för att möjliggöra och demonstrera en kvalificerad analys (Tväråna, 2019). Därav har både övningsuppgifter och bedömningsuppgifter en avgörande roll för vilken nivå på analyserandet som både kan möjliggöras och utvecklas hos eleverna. Eftersom elever upplever analyserandet av kausalitet komplext (Klijnstra m.fl., 2022; Sandahl, 2015) är det av vikt att möjliggöra en förståelse för vad det innebär att analysera med mer komplexa orsakssamband.

Fastän den kausala förmågan är central för elevernas analyserande och förståelse för samhällsfrågor – samt att förmågan är central i det samhällsvetenskapliga tänkandet (Klijnstra m.fl., 2022; Sandahl, 2015; Tväråna, 2019) – finns det fortfarande begränsad kunskap om vad samhällsvetenskaplig kausalanalys innebär och hur det ska operationaliseras och synliggöras som en ämnesspecifik förmåga i samhällskunskap. Denna brist på begreppsmässig och analytisk tydlighet innebär att bedömningsmetoderna riskerar att baseras på implicita eller inkonsekventa tolkningar av kausalitet snarare än på ett gemensamt disciplinärt ramverk.

Därmed syftar denna artikel till att bidra med en fördjupad förståelse för hur ett kausalt resonemang, som en isolerad analytisk förmåga inom det samhällsvetenskapliga tänkandet, etableras i bedömningspraxis. Det övergripande syftet är att klargöra vad samhällsvetenskaplig kausalanalys innebär och hur denna förmåga efterfrågas, uttrycks och bedöms i nationella prov. Studien behandlar följande forskningsfrågor: (1) Hur är bedömningsuppgifterna i de svenska nationella proven i samhällskunskap för årskurs nio utformade för att testa kausala resonemang? (2) Vilka nivåer av samhällsvetenskaplig kausalanalys identifieras i elevsvaren?

Empirin består av nationella prov i samhällskunskap för årskurs 9 genomförda mellan åren 2013 och 2024 samt ett urval av elevsvar från olika provfrågor tillsammans med tillhörande bedömningar. Studiens analysmetod baseras på ett analytiskt ramverk för kausalanalys i samhällskunskapsämnet som har utvecklats genom en iterativ process där teorier om samhällsvetenskapligt resonerande fördes samman med kausalteorier. Ramverket användes som en kodmanual för att analysera både provuppgifternas

konstruktion och elevsvarens uttryckta kausala resonemang, samt för att identifiera olika nivåer av analytisk progression.

Artikeln bidrar till att synliggöra hur specifika provfrågeegenskaper kan stödja eller begränsa elevers möjligheter att utveckla och visa kvalificerade nivåer av kausalt resonemang, därtill hur elever uttrycker kausalitet i samhällskunskapsfrågor. Således bidrar artikeln med en teoretisk insikt om vad nationella prov i samhällskunskap framkallar för kausalitet och hur den kunskapen kan omvandlas till praktiska kunskaper om hur både uppgifter och undervisning kan konstrueras för att förse eleven med kvalificerade kausala resonemang i samhällsfrågor.

Keywords: kausalt resonemang; samhällsvetenskapligt tänkande; samhällsvetenskaplig kausalanalys

References

Sandahl, J. (2015). Preparing for Citizenship: Second Order Thinking Concepts in Social Science Education. JSSE - Journal of Social Science Education, p. 19-30. https://doi.org/10.2390/JSSE-V14-I1-1375

Tväråna, M. (2019). Kritiskt omdöme i samhällskunskap: Undervisningsutvecklande studier av samhällsanalytiskt resonerande i rättvisefrågor. [Doktorsavhandling, Institutionen för de humanistiska och samhällsvetenskapliga ämnenas didaktik, Stockholms universitet].

Klijnstra, T., Stoel, G. L., Ruijs, G. J. F., Savenije, G. M., & Van Boxtel, C. A. M. (2022). Toward a framework for assessing the quality of students' social scientific reasoning. Theory & Research in Social Education, 51(2), 173–200. https://doi.org/10.1080/00933104.2022.2132894

Yngre barns förståelse av privatekonomiska val och dess konsekvenser för individ, miljö och samhälle

Bodil Mårald Kåks, *Uppsala universitet*

Barns erfarenheter av pengar och konsumtion formas i ett samhälle där digitala betalningar och näthandel gör pengar, konsumtion samt produktions- och leveransvägar abstrakta, vilket påverkar förståelsen av värde och hållbar konsumtion. Även yngre elever möter sin vardag ofrånkomligen digitala verktyg och appar som lockar till köp. Samtidigt visar forskning att individers agerande i frågor om hållbar konsumtion i högre grad styrs av sociala normer än av kunskap om hur man ”bör” agera (Paas, 2025). Detta ställer krav på undervisning redan i tidiga årskurser som utvecklar förmågan att agera klokt kring pengar, värde och hållbar konsumtion.

En stor metaanalys visar att undervisning som anknyter till barns vardag stärker deras grundläggande ekonomiska kunskaper (Kaiser et al., 2023). Däremot är det oklart om detta också påverkar elevers förståelse för hållbar konsumtion utifrån ekologiska och sociala perspektiv.

Området är komplext och spänner över flera forskningsfält och skolämnen. Bragdø (2022) konstaterar att forskning inom ESD i samhällskunskap ofta är teoretisk och fokuserar på lärares uppfattningar snarare än elevers förståelse eller undervisningsmetoder. Sammantaget saknas kunskap som är användbar för både praktik och forskning kring elevers förståelse av pengar, värde och hållbar konsumtion samt hur undervisningen kan stödjas. Det finns därför behov av en forskningsöversikt som sammanför resultat från finansiell litteracitet, samhällskunskapsdidaktik och utbildning för hållbar utveckling (ESD) inom ett avgränsat område.

Denna scoping review sammanställer systematiskt internationella studier publicerade 2015–2025. Forskningsfrågorna fokuserar hur yngre barn (6–12 år) uppfattar pengar och värde och hur denna förståelse kopplas till hållbar konsumtion, hur lärarperspektiv framställs samt vilka undervisningsmetoder som utvärderats. Databassökningar genomfördes i fem databaser med stöd av SPIDER-ramverket. Tematisk analys enligt Braun och Clarke (2006) med abduktiv ansats användes.

Preliminära resultat visar att elever förstår pengar som betalmedel kopplat till värde, behov och sociala normer, men har svårare att utveckla förståelse för hållbar konsumtion ur flera perspektiv. Lärare upplever undervisningen som komplex och uttrycker behov av stöd. Undervisningsmetoderna varierar från spel till ämnesövergripande arbetssätt som rollspel och simuleringar. Studien identifierar flera kunskapsluckor, bland annat brist på

longitudinella studier, forskning om digital konsumtion och studier som belyser socioekonomiska faktorers betydelse.

Översikten bidrar genom att syntetisera internationell forskning om barns förståelse av pengar, värde och hållbar konsumtion samt identifiera kunskapsluckor som kan vägleda framtida forskning inom samhällskunskap.

Keywords: pengar; värde; hållbar konsumtion; yngre elevers förståelse (6-12 år)

References

Bragdø, M. B. (2022). Education for sustainable development in social studies: A scoping review of results from Scandinavian educational research. Nordidactica. Journal of Humanities and Social Science Education, 12(2022: 4), 101-123

Braun, V., & Clarke, V. (2006). Using thematic analysis in psychology. Qualitative research in psychology, 3(2), 77-101.

Kaiser, T., Lusardi, A., Menkhoff, L., & Urban, C. (2022). Financial education affects financial knowledge and downstream behaviors. Journal of Financial Economics, 145(2), 255-272.

Paas, A. C. (2025). Det är klart jag vill vara hållbar, men…: En kvalitativ studie om hållbar konsumtion och identitetskonstruktion (Doctoral dissertation, Karlstads universitet).

Teaching about Society through Multidimensional Bildung: A Critical-Constructive Perspective

Sara Blanck, *Göteborgs universitet*

Recent educational policy debates increasingly the strengthening of factual knowledge as a response to declining student performance and concerns about subject knowledge. While robust content knowledge is necessary for students' orientation in an information-dense, rapidly changing and globally interconnected society, an exclusive focus on factual knowledge risks narrowing the educational purposes of school subjects. In social studies, such a reduction may limit students' opportunities to develop critical understanding of societal structures, democratic responsibility and ethical judgement.

Social studies cannot be reduced to domain-specific factual knowledge alone but requires the integration of content knowledge with analytical, critical and social perspectives that enable students to interpret, evaluate and act in society. The subject thus carries a multidimensional educational mandate encompassing cognitive, ethical and aesthetic dimensions of Bildung, articulated in both critical-constructive didactics (Klafki, 2016) and contemporary social studies theory (Olson, 2020). Research on democratic education in social studies further highlights the normative and ethical dimensions of the subject (Nordmark et al., 2018), while studies on aesthetic approaches in social studies demonstrate how engagement with cultural texts can support critical thinking, empathy and meaning-making (Garrett & Jerr, 2016).

The aim of this contribution is to conceptualise and problematise how a multidimensional concept of Bildung, in combination with critical-constructive didactics, can function as a theoretical foundation for social studies education. The study addresses two research questions:

1) How can a multidimensional Bildung perspective be understood in relation to Klafki's critical-constructive didactic theory?
2) In what ways can such a Bildung concept inform the aims and content of social studies teaching about society?

Methodologically, the contribution is a theoretical and conceptual analysis that compares and problematises key perspectives within Bildung theory and subject didactics in social studies. The analysis suggests that a multidimensional Bildung framework enables social studies teaching to integrate factual knowledge with societal analysis, critical thinking, ethical reflection, and aesthetic meaning-making. Such an approach offers a coherent development of fact-centred conceptions of knowledge and strengthens the role of social studies in democratic and civic education.

Keywords: bildung; critical-constructive didactics; democratic education; social studies education

References

Garrett, H. J., & Kerr, S. L. (2016). Theorizing the Use of Aesthetic Texts in Social Studies Education. Theory and Research in Social Education, 44(4), 505–531. https://doi.org/10.1080/00933104.2016.1211047

Klafki, W. (2016). Dannelseteori og didaktik: Nye Studier (3 uppl.) Klim. (Originalutgåvan publicerad 1985).

Nordmark, J., Jonsson, L., & Månsson, N. (2018). Att bilda eller bedöma? Om skapandet av demokratiska medborgare. Nordisk Tidskrift för Allmän Didaktik, 4(2), 3–16. https://doi.org/10.57126/noad.v4i2.12034

Olson, M. (2020). Från skolans medborgarbildande möjlighet till samhällskunskapsämnets - en väg framåt. Utbildning och Demokrati, 29(2), 29–61. https://doi.org/10.48059/uod.v29i2.1142

Teaching social-ecological economics – didactic principles

Pernilla Andersson, *Uppsala University*
Lina Isacs, *Uppsala University*

Drawing on Spash's (2024) foundations of social ecological economics (SEE) this paper presents a framework comprising of didactic principles for development of teaching economics in upper secondary education. The framework builds on clarifying the differences between the didactic principles of social ecological economics and neoclassical environmental economics, respectively, to help teachers sharpen what can be described as a 'didactic gaze' (Andersson 2026). Apart from drawing on Spash's theoretical framework, the method to develop didactic principles involved Lesson Design Workshops (Östman, Van Poeck, Lidar & Lundquist 2025) with upper secondary teachers in Belgium and Sweden. Between the workshops, the newly designed lessons were tested and then analysed to further refine the didactic principles and ensure they were found helpful for the teachers.

The seven didactic principles that were developed are listed below:

1. Overall goal: to achieve sustainable socio-ecological livelihood systems that meet the needs of humans and more-than-humans. Teaching based on students' lived experiences of how needs are met in 'their own economy'.
2. To study how needs are met in reality, who provides for needs and for whom.
3. Make biophysical constraints visible as a foundation for economies.
4. Teach about the socio-cultural-political context in relation to economics.
5. Teach about models useful as compasses for the pursuit of sustainability.
6. Teach about social and ecological impacts and their root causes, including how needs are socially constructed and changing.
7. Teach about possible alternative institutions and systems of governance and provisioning.

The didactic principles can be used by teachers as 'reflective practitioners' (Westbury et al 2000) to reflect on their own practice and further develop economics teaching informed by social ecological economics. In relation to the new curriculum for Social Studies in Sweden (Gy25) the contribution of the paper is of particular relevance to parts in the curriculum stating that teaching should give students opportunities to develop: (a) knowledge about political, economic and social issues […]; and (b) ability to analyse and discuss social issues with help of relevant concepts, theories, models and methods, and content such as (a) the development of economic theories […], (b) socio-economic systems […] based on issues of distribution, justice and sustainable development goals.

Keywords: didactic principles; economics education; teaching; sustainable development

References

Andersson, P (2026), Att skärpa sin didaktiska blick. I A. Mårdh, À. Tryggvason, L. Urberg. (Red), Erfarenheter av didaktik - En vänbok till Johan Öhman. (s. 139-153). Örebro Universitet

Östman, L., van Poeck, K., Lidar, M., & Lundqvist, E. (2025). Theory-practice bridging through lesson design workshops. Scandinavian Journal of Educational Research, 1-16.

Spash, C.L. (2024). Foundations of social ecological economics: the fight for revolutionary change in economic thought. Manchester: Manchester University Press.

Westbury, I., Hopmann, S. & Riquarts, K. (red.) (2000). Teaching as a reflective practice: the German Didaktik tradition. Mahwah, N.J.: L. Erlbaum Associates.

Teaching source evaluation through inquiry: a comparison of inquiry-based and textbook instruction in secondary classrooms

Maartje van der Eem, *University of Amsterdam & Hermann Wesselink College*
Carla van Boxtel, *University of Amsterdam*
Jannet van Drie, *University of Amsterdam*

Digital media enable misinformation and fake news to circulate rapidly, making it essential for students to learn how to evaluate the trustworthiness of information. An important aim of social science subjects is therefore to help students evaluate evidence in both contemporary and historical contexts. However, research has shown that teenagers find it difficult to apply this skill to online as well as to historical sources (e.g. Nygren & Guath, 2019; Van der Eem et al., 2023). Connecting learning the evaluation skill to authentic contexts may enhance students' motivation and performance compared to textbook-based learning (e.g., Nachtigall et al., 2022).

We designed a four-hour intervention (three lessons) based on the Four Component Instructional Design model (Van Merriënboer & Kirschner, 2017). This 4C/ID model consists of the following components: (1) authentic inquiry tasks with gradually increasing complexity and fading scaffolds, (2) supportive information about the topic, (3) procedural information about the target skill, and (4) part-task practice for automation. The intervention was implemented in secondary history classrooms, but the instructional approach is intended to be transferable to other social science subjects.

The study included two intervention conditions and a control condition. In the Historical Inquiry Approach (HA), instruction about evaluating the trustworthiness of sources and inquiry tasks were embedded solely in a historical context. In the Present-oriented Inquiry Approach (PA), students additionally explored connections between this skill and present-day situations through analogies or long-term consequences. A control group received source evaluation instruction through regular textbook-based lessons without inquiry tasks. Using a pretest-posttest design, we examined whether embedding source evaluation instruction and practice in inquiry tasks, with or without present-day connections, improves students' (1) ability to apply the skill and (2) knowledge of source evaluation criteria (e.g., the creator's intent).

A total of 1146 Dutch ninth-grade students participated. To answer the first research question, we analyzed their answers to eleven open-ended sourcing tasks scored with a rubric. For the second research question, students listed as many evaluation criteria as they could.

Multilevel regression analyses showed that both intervention groups significantly outperformed the control group on the cognitive learning outcomes of skill application and knowledge of source evaluation criteria, with no differences between the two intervention conditions. These findings suggest that a relatively short series of authentic inquiry-based lessons can strengthen students' source evaluation skill, an important competence across social science subjects.

Keywords: inquiry learning; secondary education; source trustworthiness; intervention

References

Nachtigall, V., Shaffer, D. W., & Rummel, N. (2022). Stirring a Secret Sauce: A Literature Review on the Conditions and Effects of Authentic Learning. Educational Psychology Review, 1-38. https://doi.org/10.1007/s10648-022-09676-3

Nygren, T., & Guath, M. (2019). Swedish teenagers' difficulties and abilities to determine digital news credibility. Nordicom Review, 40(1), 23-42. https://doi.org/10.2478/nor-2019-0002

Van der Eem, M., Van Drie, J., Brand-Gruwel, S., & Van Boxtel, C. (2023). Students' evaluation of the trustworthiness of historical sources: Procedural knowledge and task value as predictors of student performance. The Journal of Social Studies Research, 47(1), 64-76. https://doi.org/10.1016/j.jssr.2022.05.003

Van Merriënboer, J. J., & Kirschner, P. A. (2017). Ten steps to complex learning: A systematic approach to four-component instructional design. Routledge.

Undersøgelse af core-practices til samfundsfagdidaktisk udvikling

Mette Damgaard Jørgensen, *UCL*

Hvordan kan core-practices omsættes til undervisningen i samfundsfag og bidrage til den samfundsfagdidaktiske udvikling? Hvordan kan rollespil anses som en core-practice i samfundsfag?

I formålet for læreruddannelsen 2022 står der, at den studerende skal udmønte professionel dømmekraft på baggrund af faglig viden og didaktisk kompetence, og at uddannelsen skal styrke de studerendes overgang fra uddannelse til praksis (Danske Professionshøjskoler 2019). Grossman et al. foreslår at styrke overgangen ved at organisere læreruddannelsen ud fra core-practices; dvs. praksisser som gentages med høj frekvens, og som læreren kan anvende uagtet læreplaner og metodiske tilgange – og som er komplekse nok til at fastholde integriteten og kompleksiteten i undervisningen (Grossman 2018; Cuenca 2021). I den forståelse er kernepraksisser almene, og de skal derfor omsættes til en samfundsfagdidaktisk kontekst ved hjælp af fagets vidensdomæner, tænkekoncepter og arbejdsformer (Cuenca 2021).

På læreruddannelsen i Odense, arbejdes der på identificere kernepraksisser i grundskolens praksis i samfundsfag ud fra fagets vidensdomæner. Endvidere afsøges, om simulering og rollespil kan anses som en kernepraksis. Simuleringer kan indgå i scenarier og rollespil, hvor eleverne arbejder med et "… mere eller mindre fiktivt univers og med en mere eller mindre direkte relation til det omgivne samfund" (Christensen & Malich-Bohlig 2022, s. 420). Intentionen med rollespillet er at understøtte elevers engagement ved at de skal løse problemstillinger i virkelighedsnære situationer. For at intentionen kan lykkes kræver det, at undervisningen er stilladseret og rammesat, så eleverne kan indgå i en demokratisk dialog på et fagligt grundlag, hvor de kobler samfundfagets vidensformer (Christensen & Malich-Bohlig 2022; Lo 2015).

Undersøgelsen tager udgangspunkt i planlægning og gennemførsel af et FN-rollespil, som læreruddannere fra UCL i Odense har udviklet og gennemført i samarbejde med lærere fra grundskole i Odense. Undersøgelsen undersøger, hvordan læremidler og aktiviteter kan sammensættes didaktisk, så elever anvender flere af samfundsfagets vidensformer og hvilke koblinger, eleverne skaber under spillet. Undersøgelsens resultater skal bruges til den fremadrettede planlægning af undervisningen i core-practices i samfundsfag på ny læreruddannelse og til at informere i arbejdet med de nye fagplaner til samfundsfag. Undersøgelsens data indsamles ved hjælp af kvalitative interviews og observationer med lydoptagelser, der indsamles i den aktualiserede undervisning.

Keywords: core-practices; simulationer og rollespil

References

Christensen, A. S., & Malich-Bohlig, N. (2022). Scenariedidaktik i samfundsfag - et overblik. In S. Skov Fougt, J. Bundsgaard, T. Hanghøj, & M. Misfeldt (Eds.), Håndbog i Scenariedidaktik (pp. 416-432). Aarhus Universitetsforlag.

Cuenca, Alexander (2021), Proposing core Practices for Social Studies Teacher Education: A Qualitative Content Analysis of Inquiry-Based Lessons, Journal of teacher education Vel. 72(3), s. 298-323

Grossman, Pam (red.) (2018), Teaching core practices in teacher education, Harvard Education Press

Lo, Jane C. (2015), Afhandling: Learning to Participate through Role-Play: Understanding Political Simulations in the High School Government Course, University of Washington

Uddannelses- og Forskningsministeriet (2019), kvalitet og relevans i læreruddannelsen ekspertgruppens evaluering og vurdering af læreruddannelsen af 2013, Uddannelses- og forskningsministeriet

Towards a theory of civic consciousness for social science education

Patrik Johansson, *Stockholm University*
Johan Sandahl, *Stockholm University*

This contribution outlines a theoretical framework for civic consciousness and discusses its relevance for social science education and research. Although concepts such as citizenship, political awareness, and civic engagement are well established in educational and political socialisation research (Lange & Onken, 2013), there is a lack of an integrative theoretical framework that captures how individuals make civic meaning in relation to society as a whole. The article addresses this gap by conceptualising civic consciousness as a key analytical concept for understanding civic meaning-making in educational contexts.

The aim of the article is to conceptualise civic consciousness as a form of synthesised social and political consciousness that enables individuals to experience, interpret, and orient themselves in society as members of a political community. The guiding research questions are: How can civic consciousness be theoretically conceptualised for social science education? Which dimensions are central to individuals' civic meaning-making? And how can such a framework function as a heuristic tool for empirical educational research in social studies (Sandahl, 2015)?

The framework is theoretically grounded in narrative theory and the understanding of humans as homo narrans, emphasising narrative meaning-making as fundamental to how individuals understand and navigate social and political realities. Civic consciousness is defined as an aggregation of mental operations through which individuals relate personal experiences to broader societal structures and norms. Based on previous theoretical research, six analytically distinct yet interrelated dimensions of civic consciousness are identified: identity, power relations, socio-economics, morality, place, and trust. These dimensions are understood as structured by dialectical tensions that drive individuals' civic experiences, interpretations and orientations, drawing on earlier work on dimension-based analytical frameworks in educational research (cf., Pandel, 2017).

Methodologically, the article employs a qualitative and theoretically informed analysis of the historical novel The Fugitive (1940) by Ulrich Alexander Boschwitz (published under the pseudonym John Grane). The novel's depiction of a Jewish businessman navigating Nazi Germany following the November pogrom of 1938 is used to illustrate how civic consciousness is activated, challenged, and transformed under conditions of extreme societal disruption.

The analysis demonstrates how the six dimensions of civic consciousness become visible in the protagonist's experiences, interpretations, and reorientations in relation to society. The article argues that civic consciousness offers a promising theoretical framework for social science education, with implications for curriculum design, teaching practices, and empirical classroom research aimed at qualifying students' civic understanding and engagement.

Keywords: civic consciousness; social science education; narrative theory; citizenship education

References

Lange, D., & Onken, H. (2013). Political socialization, civic consciousness and political interest of young adults. In M. Print, & D. Lange (Eds.), Civic education and competence for engaging citizens in democracies. Sense Publishers.

Pandel, H-J. (2017). Geschichtsdidaktik: eine Theorie für die Praxis. Wochenschau Verlag

Sandahl, J. (2015). Civic Consciousness: A Viable Concept For Advancing Students' Ability to Orient Themselves to Possible Futures? Historical Encounters: A journal of historical consciousness, historical cultures and history education, 2(1), 1-15. https://doi.org/10.52289/hej2.100.

From Educational Goals to Classroom Practice: Teaching Active Citizenship in Swedish Social Studies

Virginia Beramendi Heine, *Uppsala University*

Active citizenship is a central objective in education systems across Europe, including Sweden, yet questions remain regarding how social studies teaching can effectively promote students' civic engagement. Ongoing debates within social science education concern the role of different forms of knowledge and pedagogy in fostering active citizenship. Previous research highlights the importance of disciplinary knowledge for understanding complex social structures and injustices, alongside participatory and experience-based approaches that engage students through discussion, lived experiences and community involvement. These perspectives are increasingly understood as complementary (Sandahl & Björklund, 2023), but their integration in classroom practice remains insufficiently explored. Ultimately, this relates to teachers' understanding of active citizenship and of their role in relation to the distinct functions of education, as conceptualized by Gert Biesta (2009) in terms of socialization, qualification, and subjectification.

In the Swedish context, research suggests that social studies teachers report to prioritize the development of citizenship skills and democratic engagement as central educational objectives (Lindmark, 2013). Nevertheless, discrepancies persist between teachers' articulated intentions and their enacted classroom practices (ibid.). Recent research by Larsson et al. (2025) further emphasizes that engagement with political and controversial issues is crucial for students' development as democratically participating citizens; however, such issues present substantial pedagogical challenges and highlight a need for increased professional knowledge on how to address them in teaching. Moreover, students' perspectives on active citizenship education remain underrepresented in the literature, resulting in limited insight into how they perceive instructional content, pedagogical approaches, and their own opportunities for democratic engagement.

Accordingly, this study seeks to advance understanding of how active citizenship is conceptualized, prioritized, and enacted by teachers, as well as how such teaching is perceived by students in Swedish lower secondary social studies. Specifically, the research addresses the following questions: How do teachers and students understand active citizenship? Which instructional content and pedagogical approaches are employed to foster active citizenship, and to what ends? How do students perceive instruction on active citizenship, and what challenges and motivational factors influence their engagement?

Methodologically, the study employs a qualitative design combining semi-structured individual interviews with social studies teachers and focus group interviews with year 9 students. By integrating teacher and student perspectives, the study seeks to contribute to didactic knowledge on active citizenship education and inform future teaching practices and teacher education.

Keywords: active citizenship; social studies didactics; civic engagement; teaching practices

References

Biesta, G. (2009). Good education in an age of measurement: on the need to reconnect with the question of purpose in education. Educational Assessment, Evaluation and Accountability, 21(1), 33–46. https://doi.org/10.1007/s11092-008-9064-9

Larsson, A., Ledman, K., & Lindmark, T. (2025). Controversial issues in Swedish citizenship education: Teachers' strategies. Citizenship, Social and Economics Education, 24(2–3), 169–181. https://doi.org/10.1177/14788047241309555

Lindmark, T. (2013). Samhällskunskapslärares ämneskonceptioner. Umeå universitet, Pedagogiska institutionen.

Sandahl, J., & Björklund, M. (2023). Can Powerful Knowledge Save Us? Critical Reflections through the Lens of Political Education. Social Sciences (Basel), 12(10), 556. https://doi.org/10.3390/socsci12100556

The problem of individualization and a quest for connections, structures and relations in sustainability education

Elin Sæther, *University of Oslo*
Ole Andreas Kvamme, *University of Oslo*

Individualization of responsibility and agency is a key finding in studies on sustainability education (Kranz et al., 2022). In this paper the starting point is the puzzle of individualism – why is it that sustainability education, despite its engagement with the obviously global and structural crises of global warming and loss of biodiversity, often reproduces a notion of the individual as the most important scale of responsibility and agency? Our empirical analysis builds on data from two Norwegian secondary schools where students have been working on the interdisciplinary topics of world-wide challenges and sustainable consumption. We find that students' project contributions not only individualize agency, but students often position themselves as if they were consultants on environmentally conscious consumerism. Through a theoretical discussion, we further explore explanations of individualization. We use Taylor's (2004) concept of social imaginaries to better understand how the discourse of individualism has become naturalized. We also draw on Jäger's (2025) analysis of hyperpolitics, a concept coined to express a situation characterized by political conflict and protest, but without strong institutions that can accommodate and level political engagement in ways that lead to transformations. Institutions such as labour unions, political parties and religious organizations diminish, and social and emerging political movements often turn out to be short-lived. Our aim is to contribute to subject didactic approaches that can move beyond individualism and include political, ethical and existential dimensions of sustainability. To do this, students' everyday and situated knowledge as well as access to the school subjects' general knowledge are needed.

Keywords: individualization; structures; connections; relationships

References

Jäger, A., (2025). Hyperpolitikk: ekstrem politisering uten politiske følger . Cappelen Damm akademisk.

Kranz, J., Schwichow, M., Breitenmoser, P., & Niebert, K. (2022). The (un) political perspective on climate change in education—a systematic review. Sustainability, 14(7), 4194.

Taylor, C. (2004). Modern Social Imaginaries. Duke University Press.

Vad hindrar och främjar ett deliberativt samtal i en elevstyrd diskussion? En fallstudie av undervisning i samhällskunskap på gymnasiet

Kerstin Hudner Sidén, *Kärrtorps Gymnasium & Stockholms universitet*

I ämnesdidaktisk forskning (Andersson, 2012; Forsberg, 2011; Larsson, 2007) argumenteras för att elever ges möjlighet att diskutera inom ramen för ett så kallat deliberativt samtal (Englund, 2007). I föreliggande presentation redovisas en fallstudie av en elevstyrd diskussion i ett ungdomsparlament för gymnasieelever. Syftet var att från ett deliberativt perspektiv analysera diskussionen med utgångspunkt från dels frågan om vad som hindrar respektive främjar ett deliberativt samtal, det vill säga att elever uttrycker skilda synsätt, lyssnar respektfull och gemensamt strävar att komma överens i samtalet, dels frågan om hur den diskussion som kommer till uttryck går att förstå i ett deliberativt perspektiv. Dataproduktionen baserade sig främst på videofilmning men också på fältanteckningar och insamlat material. Resultatet indikerar att eleverna i diskussionen realiserar en respektfull och konsensusorienterad diskussion men i mindre utsträckning inkluderande och kritisk. Slutsatsen är att vad som hindrar och främjar ett deliberativt samtal går att förstå utifrån tre dimensioner: en kunskapsdimension, en kritisk dimension och en demokratisk dimension liksom att lärarens undervisning och iscensättningen av diskussionen spelar avgörande roll för i vilken mån eleverna realiserar en kritisk deliberation.

Keywords: fallstudie; gruppdiskussion; deliberation; deliberativt samtal

References

Andersson, K. (2012). Deliberativ undervisning: En empirisk studie [Doktorsavhandling, Göteborgs universitet].

Englund, T. (Red.). (2007). Utbildning som kommunikation. Deliberativa samtal som möjlighet. Göteborg: Daidalos.

Forsberg, Å. (2011). Folk tror ju på en om man kan prata. Deliberativt arrangerad undervisning på gymnasieskolans yrkesprogram [Licentiatuppsats, Karlstads universitet].

Larsson, K. (2007). Samtal, klassrumsklimat och elevers delaktighet: överväganden kring en deliberativ didaktik [Doktorsavhandling, Örebro universitet].

Modelling Misperceptions about Migration: How the Push-Pull Framework Constructs Flawed Views of Migrants' Agency

Markus Al-Afifi, *Uppsala University*
Malin Tväråna, *Uppsala University*

In the present context of increasing international migration, it is important to develop an informed understanding of why people migrate. Notably, this learning objective is emphasised in the Swedish national syllabus for social science education. However, one of the most prominent disciplinary models drawn from migration studies to explain the causes of migration – the push-pull model – has been extensively critiqued for being deeply misleading in its core assumptions about migrants as actors in the migration process. In our ongoing research, we address conceptual problems arising from using the push-pull model as an explanatory framework for migration and show how problematic assumptions about migrants promoted by this model manifest in students' reasoning about migration causes. To this end, we conduct a qualitative exploration of how Swedish secondary school students' perceptions of causes of migration interact with their understanding of migrant agency. The following research question is addressed: How are migrants portrayed in students' reasoning about the causes of migration? Using the push-pull model as a theoretical point of departure, we demonstrate how model-based perceptions of migration may bias students' conceptual understanding of migrants as autonomous agents. Recent meta-analyses (Aviña et al., 2025; Weber et al., 2025) highlight that people's conceptions of migrants, that is, their mental construction of what characteristics they associate with this identity, have a substantial influence on public attitudes towards immigrants and immigration policy preferences. Within this body of research, studies show that conceptions of migrants' agency in their decision to migrate significantly impact views of migrants' deservingness of permanent residency (Hedegaard & Larsen, 2022) and access to welfare (Reeskens & van der Meer, 2019). In relation to our research, we examine perceptions of migrants' agency, which, according to previous research, may affect students' understanding of citizenship and welfare distribution. A nationally representative sample of Swedish ninth-grade students' (N = 473) open-ended responses to a high-stakes test were inductively analysed using a phenomenographic approach to identify what conceptions of the migrant students describe in their answers to a subject-analytic question about the migration process. Our preliminary findings indicate that students' reasoning about migration causes is supported by conceptions of migrants as passive actors in the migration process, reflecting a lack of agency in their decision-making. Student descriptions also frame push- and pull factors as deterministic causes of migration, constructing a logic that

prioritises a static, structural view of migration over a dynamic, actor-centred perspective.

Keywords: migration; conception; agency; secondary education

References

Aviña, M. M., Lee, T., Malik, M., Rasband, R., Roman, M., & Sethy, P. (2025). Which Immigrants do Citizens Prefer? A Meta-Reanalysis of 96 Conjoint Experiments (Etzmj_v2). OSF Preprints. https://doi.org/10.31219/osf.io/etzmj_v2

Hedegaard, T., & Larsen, C. (2022). The hidden European consensus on migrant selection: A conjoint survey experiment in the Netherlands, Germany, Sweden, and Denmark. Acta Politica, 58, 1–20. https://doi.org/10.1057/s41269-022-00261-8

Reeskens, T., & van der Meer, T. (2019). The inevitable deservingness gap: A study into the insurmountable immigrant penalty in perceived welfare deservingness. Journal of European Social Policy, 29(2), 166–181. https://doi.org/10.1177/0958928718768335

Weber, S., Stoop, N., Windt, P. van der, & Zhai, H. (2025). A Meta-Analysis of Attitudes Towards Migrants and Displaced Persons. British Journal of Political Science, 55, e168. https://doi.org/10.1017/S0007123425101075

Vilka krav i samhällsvetenskaper för behörig lärare i samhällslära?

Jan Löfström, *University of Turku*

Ämneslärarbehörighet i Finland består av tre element: magistersexamen, pedagogiska studier och ämnesstudier. De sistnämnda är 60 eller 120 studiepoäng, beroende om det är fråga om lärarens första eller andra/tredje osv. undervisningsämne. Innehållet i ämnesstudier bestäms av fakulteten som är ansvarig för området, i detta fall oftast samhällsvetenskaplig fakultet. I denna presentation undersöks vilken bild av samhällslärans kunskapsinnehåll eller epistemiska innehåll förmedlas av behörighetskrav som berör ämnesstudier i samhällsvetenskaperna. Så som tidigare forskning t.ex. i Sverige visar kan universitetsspecifika skillnaderna i behörighetsgivande studier ge uttryck för hur ett ämnes karaktär och domain-specifika kunskap uppfattas av samhällsvetenskapliga institutioner (Eklund & Larsson, 2009). Detta tema är intressant att undersöka i samhällslära som har en relativt svag klassificering (Hansen & Puustinen, 2021) och kort historia som skolämne (Löfström, 2014). I detta bidrag kartläggs vilka behörighetskrav på ämneslärare i samhällslära ställs vid universiteten i Finland idag och vilket slags kunnande de anser att ämnet samhällslära kräver av ämneläraren. Ett syfte i presentationen är att få en bild om hur enhetlig eller diversifierad domain-kunskap blivande samhällslärare har och vilka för- och nackdelar som eventuellt kan följa från det. Teoribakgrunden utgörs av Basil Bernsteins kunskapssociologiska begreppsanalys och tidigare forskning om ämnet samhällslärans (Finland) och samhällskunskapens (Sverige) historiska utveckling. Preliminärt kan konstateras att struktur och innehåll i behörighetskrav på lärare i samhällslära är i stort sett mycket liknande vid finländska universitet men det finns också klara skillnader, tydligast i form av en stor rättsvetenskaplig/juridisk del i ämnesstudierna vid ett enskilda universitet. Skillnader kan eventuellt förklaras utgående från fakultetsspecifika faktorer men detta borde undersökas med andra metoder, t.ex. genom intervjuer. I princip berör innehållsfrågan i behörighetsgivande ämnesstudier potential till revirtvister mellan samhällsvetenskapliga ämnen vid universitet. I bidraget diskuteras slutligen hurdana alternativ är möjliga och önskvärda i behörighetskrav för lärare i samhällslära i framtiden.

Keywords: samhällslära; ämneslärarutbilding; finland

References

Eklund, N. & Larsson, A. (2009). Samhällskunskapen och disciplinfrågan. Om utbildning av lärare i samhällskunskap. Utbildning och demokrati, 18(1), 69–91.

Hansen, P. & Puustinen, M. (2021). Rethinking society and knowledge in Finnish social studies textbooks. Journal of Curriculum Studies, 53(6), 857–873.

Löfström, J. (2014). Den nya samhällsläran i den grundläggande utbildningens lägr årskurser i Finland: en möjlighet till att förnya ämnet? [New social studies in Finnish primary school: an opportunity to renew the school subject?] In, L. Kvande (ed.), Faglig kunnskap i skole og lærerutdanning. Nordiske bidrag til samfunnsfag- og historiedidaktikk (s. 40–58). Fagbokforlaget.

Teachers' Conceptions of Environmental and Sustainable Education in Swedish Upper Secondary Social Studies

Amanda Norling, *Linköping University*

Environmental and Sustainable Education (ESE) has a long tradition in Swedish schools. Research indicates that since ESE became an integrated part of the entire curriculum, social studies teachers have struggled to determine how to address this content. The subject syllabus lacks explicit directives regarding what should be included in teaching, while research emphasizes the importance of a holistic perspective (Bragdø, 2022; Hallinger & Nguyen, 2020). At the same time, ESE scholars argue that instruction on political and economic governance instruments should have a clear and prominent place within social studies (Kranz et al., 2022; Lundholm, 2019).

This study explores upper secondary school teachers' conceptions of what ESE should entail within the social studies subject, and how sustainable development is addressed in their teaching, trough the research question "How do teachers conceptualise ESE as part of their social studies teaching practices?". Data were collected through a survey with responses from 240 social studies teachers and 18 semi-structured, in-depth interviews, and were analysed both statically and qualitative using reflexive thematic analysis (RTA).

The tentative results show that the concepts used in Swedish upper secondary education, sustainable development and education for sustainable development, are utilized to varying extents; however, almost all teachers in this study says they teach some form of content that can be connected to ESE, and several express a strong sense of societal responsibility regarding their teaching on sustainable development. How and to what extent the climate issue is articulated also varies. For example, 52% report that they never or only to a limited extent teach about climate issues in relation to economics, while only 48% report that they do so to a large or very large extent. This is even though 76% state that they teach issues related to 'sustainable development' in relation to economics subject content to a large or very large extent. Using a mixed-methods approach, the quantitative data are further examined in relation to the open-ended responses in the survey as well as the subsequent interviews. These analyses show, among other things, that the teachers' primary goal is to develop instruction that fosters pupils' agency, whether this concerns sustainability issues or other societal questions. No strict distinction is drawn between these domains; rather, the concepts democracy and sustainable development tend to merge.

Keywords: environmental and sustainable education (ese); social studies education; teacher conceptions; yeacher survey

References

Bragdø, M. B. (2022). Education for sustainable development in social studies: a scoping review of results from Scandinavian educational research. Nordidactica - Journal of Humanities and Social Science Education(4), 101-123.

Hallinger, P., & Nguyen, V. T. (2020). Mapping the landscape and structure of research on education for sustainable development: A bibliometric review [Review]. Sustainability (Switzerland), 12(5), Article 1947. https://doi.org/10.3390/su12051947

Kranz, J., Schwichow, M., Breitenmoser, P., & Niebert, K. (2022). The (Un)political Perspective on Climate Change in Education—A Systematic Review. Sustainability, 14(7). https://doi.org/10.3390/su14074194

Lundholm, C. (2019). Where to look and what to do? Blank and bright spots in research on environmental and climate change education. Environmental Education Research, 25(10), 1427-1437. https://doi.org/10.1080/13504622.2019.1700066

Den begränsade och långsamma militariseringen av samhällskunskapsämnet: historiska, samtida och framtida perspektiv på läroplansreformer och undervisning 1958-2028

Johan Samuelsson, *Karlstads universitet*
Martin Jakobsson, *Karlstads universitet*
Åsa Melin, *Karlstads universitet*

Drygt ett decennium efter Rysslands invasion av Ukraina och snart två decennier efter deras anfall mot Georgien kommer frågor av beredskapspedagogisk karaktär skrivas in grundskolans kommande kursplaner i samhällskunskap. Det tar alltså lång tid innan betydande geopolitiska förändringar sätter tydliga avtryck i kursplaner.

I presentationen kommer en kritisk diskussion föras kring några ämnesdidaktiska frågeställningar med koppling till kursplanereformer i samhällskunskap. Fokus ligger på innehåll gällande totalförsvar. Den betydande tröghet som finns gällande förändringar av kursplaner kommer att belysas. Två frågeområden kommer att behandlas:

För det första kommer vi att relatera frågan om det begränsade genomslaget av beredskapsfrågor i svenska läroplaner till föreställningar om samhällets militarisering. Detta görs med utgångspunkt i diskursen kring om säkerhetisering (securization). säkerhetisering innebär att säkerhetsaspekter och militärt språkbruk i hög grad kommer att påverka samhället, inklusive grundläggande demokratiska värden (Cf. Lupovici, 2021). Föreställningar om säkerhetisering kommer i presentationen diskuteras kritiskt i relation till innehållet i samhällskunskapens kursplaner under kalla krigets skolreformer samt den pågående reformeringen av ämnets kursplaner. Våra egna tidigare studier av reformer visar att ”militariseringen” av kursplaner och skola hade klara begränsningar (Lundberg et al., 2026). Detta kommer i presentationen diskuteras i relation till begrepp som selektiva traditioner, institutionell tröghet och spårbundenhet, samt lärares hantering av reformer.

För det andra kommer vi med stöd i samhällsvetenskapliga perspektiv diskutera synsätt på samhälle, individ och gemenskap (Cf. Hesby Mathé & Sandahl, 2023; Sandahl, 2020). Även här kommer samtida reformer av kursplaner relateras till tidigare revideringar av kursplaner i samhällskunskap. Under det tidiga kalla krigets reformering av skolan blev frågan om samhällssolidaritet och beredskap central. En speciell utredning kom att se på hur skolan generellt och samhällskunskap specifikt kunde bli en del av det psykologiska försvaret. I arbetet med utredningen blev just frågan om vad ett samhälle är centralt (Lundberg et al., 2026). I presentationen fångar vi upp dessa tankar och relaterar dem till det pågående reformarbetet av kursplanerna i samhällskunskap.

I presentationen kommer vi i huvudsak utgå från material såsom kursplaner, myndighetsmaterial och utredningsmaterial. Men också lärares perspektiv på undervisning kommer också i begränsad omfattning användas.

Keywords: totalförsvar; säkerhetisering; samhällssolidaritet; reformer

References

Hesby Mathé, N. E., & Sandahl, J. (2023). Between the lifeworld and academia: Defining political issues in social science education. Journal of Social Science Education, 22(3)

Lundberg, Björn, Larsson, Esbjörn & Johan Samuelsson (2026/accepted for publication), "All Reports that the Resistance Will Cease are False" Preparedness Education and Resilience in Sweden 1945–1962", Nordic Journal of Educational History, (forthcoming).

Lupovici, A. (2021). The Dual-use Security Dilemma and the Social Construction of Insecurity. Contemporary Security Policy, 42(3), 257–285.

Sandahl, J. (2020). Opening up the echo chamber: Perspective taking in social science education. Acta Didactica Norge, 14(4).

Att undervisa för demokratisk handlingskraft: nyhetsbaserad undervisning i mellanstadiet

Kamilla Lundborg, *Karlstads universitet*

I flera nordiska länder pågår förändringar av skolans läroplaner, vilket aktualiserar grundläggande frågor om hur skolans demokratiuppdrag förstås och omsätts i samhällskunskapsundervisningen. Särskilt angeläget är hur undervisningen skapar förutsättningar för elevers politiska handlingskraft och delaktighet i ett sammanhang där forskning pekar på växande ojämlikheter i politiskt deltagande kopplade till socioekonomisk bakgrund (Biseth et al. 2021; Schulz et al. 2022). Dessa ojämlikheter beskrivs i amerikansk forskning som ett civic empowerment gap (Levinson 2012), där vissa elever i högre grad än andra utvecklar politisk självtillit och identifierar sig som samhällsaktörer; en utveckling som även kan identifieras i nordiska sammanhang, men med varierande uttryck.

Detta bidrag presenterar ett pågående doktorandprojekt som undersöker hur nyhetsbaserad samhällskunskapsundervisning i mellanstadiet kan bidra till att överbrygga en sådan klyfta. Projektet tar sin utgångspunkt i spänningsfältet mellan skolans kompensatoriska uppdrag, samhällskunskapsämnets demokratiska intentioner, undervisningens didaktiska utformning och elevers erfarenheter av politiskt deltagande och inflytande.

Studiens övergripande syfte är att bidra med kunskap om hur undervisning kan utformas för att stärka elevers politiska självtillit, identitet och upplevda handlingskraft. Följande forskningsfrågor står i fokus: (1) Hur erfar och utvecklar elever i mellanstadiet förståelse av politik och samhällsfrågor i nyhetsbaserad undervisning? (2) Hur tolkar och omsätter lärare skolans demokratiuppdrag i undervisningens didaktiska design? samt (3) Vilka didaktiska principer kan identifieras som stödjer elevers politiska deltagande och minskar skillnader i civic empowerment?

I projektet förstås progression i samhällskunskapsundervisning som förändrade kvaliteter i elevers sätt att använda kunskap, resonera om samhällsfrågor och föreställa sig politiskt handlande. Ett pragmatiskt perspektiv används för att analysera hur didaktiska val får konsekvenser för elevers erfarenheter av handlingskraft och politisk självtillit över tid. Dessa analyser kompletteras med sociologiskt orienterade teorier om kunskap och pedagogisk praktik, inspirerade av exempelvis Bernstein och Maton, som används för att analysera hur undervisningen organiserar deltagande och skapar förutsättningar för progression i klassrummets praktik. Metodologiskt genomförs studien som en kvalitativ interventionsstudie i samverkan med lärare i mellanstadiet, där nyhetsbaserad undervisning utvecklas och analyseras genom klassrumsobservationer, intervjuer samt lärar- och elevproducerat material.

Eftersom projektet befinner sig i ett tidigt skede presenteras inga empiriska resultat. I stället syftar bidraget till att diskutera projektets teoretiska och didaktiska utgångspunkter, med särskild uppmärksamhet på hur nyhetsbaserad undervisning i mellanstadiet kan organiseras för att skapa progression i elevers sätt att använda samhällskunskap och föreställa sig politiskt handlande i en tidig, formativ fas. Bidraget avser därigenom att bidra till diskussioner om hur samhällskunskapsundervisning kan utformas för att stödja elevers demokratiska handlingskraft.

Keywords: nyhetsbaserad undervisning; demokratisk handlingskraft; politisk självtillit

References

Biseth, H., Hoskins, B., & Huang, L. (2021). Nothern Lights on Civic and Citizen Education. A Cross-national Comparison of Nordic Data from ICCS. Nordic Council of Ministers. IEA. Springer.

Schulz, W., Ainley, J., Fraillon, J., Losito, B., Agrusti, G., Damiani, V., & Friedman, T. (2022). Education for Citizenship in TImes of Global Challenge. IEA International Civic and Citizenship Education Study. 2022 International Report. Springer.

Levinson, M. (2012). No Citizen Left Behind. Cambridge: Hardvard University Press.

Enchantment in the daily grind: pride, boredom and care in social science teaching

Katarina Blennow, *Lund University*

In recent years, research on emotions in social science education in the Nordic countries and elsewhere has almost exclusively focused heated emotion, most often in relation to teaching controversial issues. This paper is based on ethnographic fieldwork that indeed sought to explore heated political emotional expressions in the classroom, but where other, low-key emotions stood out as shaping and giving meaning to the teaching. The aim of the paper is therefore to discuss how and why teachers and students mobilize, name, communicate and regulate low-key emotions in the teaching of social science, and what that could mean for the teaching of the subject.

The study is guided by a perspective on emotions as a situated practice, something we do, rather than have (Scheer, 2012). It focuses social and political aspects of emotions in teaching and learning, which is an important contribution in relation to dominating educational perspectives on emotions as individual, psychological phenomena.

From a perspective that emphasizes performative subject matter didactics, the subject is created in interaction, in the encounter between teacher, students and content (Blennow & Grammes, 2021). The content shapes the relations in the classroom and the relations in the classroom shape the content: there is resonance between them, they affect and transform each other (see Rosa, 2019).

The fieldwork was conducted in an upper secondary social science class in a big city in Sweden. I conducted participant observation of the interaction and content at every social science lesson for 12 weeks. During this time, I also collected teaching materials and other artefacts used in the teaching, inspired by sociomaterial ethnographic studies "adopting a sensibility to artefacts and their relational embeddedness" (Alirezabeigi et al, 2020). During and after this period, the teacher and around half of the students in the group were interviewed about their experiences of the teaching.

The preliminary results from the study concern the practices of care, pride and boredom in social science teaching. They highlight for instance how low-key emotions can be communicated through teaching materials.

Keywords: emotion; feelings; affect; ethnography

References

Alirezabeigi, S., Masschelein, J., & Decuypere, M. (2020). Investigating digital doings through breakdowns: a sociomaterial ethnography of a Bring Your Own Device school.

Learning, Media & Technology, 45(2), 193–207. https://doi.org/10.1080/17439884.2020.1727501

Blennow, K., & Grammes, T. (2021). Ethnographies of social science education. Journal of Social Science Education, 20(4). https://doi.org/10.11576/jsse-5090

Rosa, H. (2019). Resonance: a sociology of our relationship to the world. Cambridge: Polity Press.

Scheer, M. (2012). Are emotions a kind of practice (and is that what makes them have a history)? History and Theory, 51(2), https://doi.org/10.1111/j.1468-2303.2012.00621.x

Bildspråk och samhällskunskap: En analys av metaforer, analogier och exempel för lärande om samhället

Jonas Nordmark, *Linköpings universitet*

I detta konferensbidrag diskuteras utmaningen att i samhällskunskapsundervisningen identifiera metaforer, analogier och exempel som på ett konkret sätt beskriver abstrakt kunskap om samhället. Djupare kunskap om samhället förutsätter en förståelse av både ny terminologi och nya begrepp men också kunskap om sociala, politiska och ekonomiska relationer där aktörer och institutioner kännetecknas av inbördes och ömsesidigt beroende (Tväråna et al., 2024). Utmaningen rymmer svårigheten att undervisa utifrån den ofta vardagliga kunskap om samhället eleverna i regel har, så att de tillägnar sig djupare kunskap om samhället. Bildspråk kan då fungera förenklande, men omvänt också göra saker diffusa. Det sociala skyddsnätet är exempelvis en vanlig metafor för att beskriva en mängd olika sociala och ekonomiska funktioner. Metaforen beskriver att dessa funktioner fungerar som ett individuellt skydd, men den kan också användas för att beskriva den ömsesidiga relationen mellan den som har rätt till skydd och de institutioner som ombesörjer skyddet. I ämnesdidaktisk forskning beskrivs ofta detta slag av undervisningsproblem som överföringen av källdomänen av kunskap till måldomänen av kunskap, med Lakoff och Johnsons (1980) teori om konceptuella metaforer. I framför allt nt-didaktisk forskning har fokus legat på hur typer av liknelser kan fungera som ett praktiskt verktyg för elevernas lärande av kunskap i måldomäner (Jeppsson et al., 2013). I detta bidrag identifierar jag några textutdrag ur fyra läroböcker i samhällskunskap för årskurs 4-6 som på olika sätt återspeglar överföringen av källdomänskunskap till måldomänskunskap genom beskrivningar av metaforer, analogier och exempel. I en kvalitativ textanalys av utdragen fokuseras centrala begrepp som har dessa egenskaper till överföring, och benämns i analysen som didaktiska överföringsbegrepp. Bidraget är därför både empiriskt och teoretiskt orienterat. Den empiriska ambitionen består i att klargöra hur metaforer, analogier och exempel begreppsliggör abstrakt kunskap om samhället i fyra samhällskunskapsböcker. Den teoretiska ambitionen är att bidra till en bredare diskussion om begreppsförståelse och lärande av abstrakt kunskap om samhället i samhällskunskap i årskurs 4-6. Det sker genom förslaget till en teoretisk definition av didaktiska överföringsbegrepp som sådana begrepp som 1) har metaforiska och analogiska funktioner, eller har funktionen att sammanfatta ett klargörande exempel, och 2) återspeglar ett motiv att ge stöd åt elevernas lärande av abstrakt kunskap och terminologi med avstamp i konkret kunskap och vardagsspråk. Förhoppningen är att den teoretiska definitionen kan åskådliggöra både avsiktligt bruk av metaforer, analogier och exempel i samhällsundervisningen, men

också oreflekterat bruk av motsvarande typer av begrepp, genom identifieringen av också latenta metaforer, analogier och metaforer.

Keywords: bildspråk; samhällskunskap; textanalys

References

Jeppsson, F., Haglund, J., Amin, T. G., & Strömdahl, H. (2013). Exploring the Use of Conceptual Metaphors in Solving Problems on Entropy. Journal of the Learning Sciences, 22(1), 70–120. https://doi.org/10.1080/10508406.2012.691926

Lakoff, G., & Johnson, M. (1980). The metaphorical structure of the human conceptual system. Cognitive Science, 4(2), 195–208. https://doi.org/10.1207/s15516709cog0402_4

Tväråna, M., Jägerskog, A.-S., Björklund, M., Carlberg, S., Gottfridsson, P., Juthberg, T., Strandberg, M. (2024). Att utmana bilden av systemet - elever läser visualiseringar av samhällssystem: Nordidactica. Journal of Humanities and Social Science Education, 14(2024:1), 112–138. Hämtad från https://journals.lub.lu.se/nordidactica/article/view/25503

Bedömarkompetens i praktiken: hur samhällskunskapslärare navigerar bedömningskulturer och läroplansförändringar

Jennika Mattisson, *Örebro universitet*

Samhällskunskapsämnet är i ständig förändring. Vid utbildningsreformer betonas nya kunskapsformer, förmågor och värden, vilket i sin tur ställer nya krav på lärares professionella omdöme. Bedömning utgör ett centralt tema inom läroplansförändringar som får konsekvenser för undervisningens innehåll och former. Under de senaste decennierna har bedömning fått en alltmer central roll i lärares arbete (Lundahl, 2014). Idag präglas lärares bedömningspraktiker av spänningar mellan formativa ambitioner och summativa krav (Torrance 2012), inte minst i samhällskunskap där kunskapsinnehållet är komplext och värdeladdat (Sandahl, 2018). Samhällskunskapslärare förväntas bedöma både analytiska, normativa och värdeladdade aspekter av elevers kunnande, vilket förutsätter en särskild bedömarkompetens i ämnet. Trots att forskningen om bedömning har ökat har endast ett fåtal studier analyserat hur bedömarkompetens tar form i ämnesspecifika praktiker och i relation till läroplansförändringar. Mot denna bakgrund syftar detta paper till att undersöka hur bedömarkompetensen i samhällskunskapsundervisningen i gymnasieskolan och grundskolans årskurs 7–9 villkoras av den pågående läroplansförändringen. Studien besvarar frågan: hur navigerar samhällskunskapslärare mötet mellan läroplanens intentioner och rådande bedömningskulturer i sina lokala bedömningspraktiker?

Teoretiskt kombineras perspektiv på bedömningskultur, bedömarkompetens och praktikteori. Bedömningskulturer utgör de institutionella och kommunikativa sammanhang där olika bedömningstraditioner och styrningslogiker samexisterar och konkurrerar. Bedömningsarbetet är föränderligt utifrån kontext och syfte. För att fånga och beskriva bedömningens komplexitet och de förväntningar som ställs på professionalitet i skolans bedömningar används begreppet bedömarkompetens. I förståelsen av lärares bedömarkompetens inryms sammanhängande uppsättningar av kunskaper, förmågor och uppfattningar för att utforma och genomföra relevanta tillvägagångssätt i bedömningsarbetet (Pastore & Andare, 2019). Med hjälp av praktikarkitekturteori analyseras hur bedömningspraktiker formas av kulturellt-diskursiva, materiellt-ekonomiska och socialt-politiska arrangemang. Sammantaget möjliggör teorin en analys av hur läroplanens intentioner tolkas och omsätts inom olika läroplansarenor – från den formulerade till den realiserade och erfarna.

Studien bygger på tolv fokusgruppsintervjuer med totalt 42 verksamma samhällskunskapslärare i grundskola och gymnasieskola i Sverige. Fokusgrupperna möjliggör analys av kollektiva resonemang, gemensamma normer och spänningar i

lärares bedömningsarbete. Materialet analyseras genom en teoribaserad tematisk analys med särskild uppmärksamhet på lärares sätt att tala om, genomföra och relatera till bedömning i undervisningspraktiken. Analysen har hittills visat att lärarna framhåller formativ bedömning som ett centralt didaktiskt ideal, nära kopplat till dialog, analys och begreppsanvändning. Samtidigt påverkas bedömningspraktikerna av bedömningskulturer präglade av betygsfokus, dokumentationskrav och förväntningar om transparens och jämförbarhet. Dessa villkor skapar spänningar mellan läroplanens ambitioner och undervisningens praktiska villkor. Studien visar hur samhällskunskapslärares bedömarkompetens utvecklas genom kontinuerliga förhandlingar mellan ämnesdidaktiska ideal, läroplansförändringar och institutionella ramar.

Keywords: samhällskunskap; bedömarkompetens; bedömningskulturer; bedömningspraktik

References

Lundahl, C. (2014). Bedömning för lärande (2:a uppl.). Studentlitteratur.

Pastore, S., & Andrade, H. L. (2019). Teacher assessment literacy: A three-dimensional model. Teaching and Teacher Education, 84, 128–138. https://doi.org/10.1016/j.tate.2019.05.003

Sandahl, J. (2018). Vart bör samhällskunskapsdidaktiken gå? Om ett splittrat forskningsfält och vägar framåt. Nordidactica – Journal of Humanities and Social Science Education, 2018(3), 44–64. https://urn.kb.se/resolve?urn=urn:nbn:se:kau:diva-69736

Torrance, H. (2012). Formative assessment at the crossroads: Conformative, deformative and transformative assessment. Oxford Review of Education, 38(3), 323–342. https://doi.org/10.1080/03054985.2012.689693

Ulik demokrati- og medborgerskapsopplæring for minoritet og majoritet? – En kritisk diskursanalyse av Læreplan i samfunnsfag for forberedende opplæring for voksne

Sanna Ørsjødal Brattland, *Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet (NTNU)*

Demokratiopplæring står sentralt i læreplanverket (LK20) og samfunnsfag i Norge, men hvordan påvirkes læreplanen i samfunnsfag av behovene for opplæring som migrasjon fører med seg? De fleste land i Norden tilbyr variasjoner av medborgerskapsopplæring for nyankomne migranter, men hva opplæring til demokrati og medborgerskap innebærer er ikke entydig. Ifølge Westheimer og Kahne (2004) reflekterer demokratiopplæring politiske valg som fører til ulike forståelser av demokrati. Dette har konsekvenser for hva slags medborger som utdannes og dermed hva slags demokrati vi får. Demokratiopplæring kan altså både være og virke forskjellig.

I Norge er det tre læreplaner i samfunnsfag for opplæring på grunnskolenivå. Den ene læreplanen er utviklet for forberedende opplæring av voksne innvandrere og trådte i kraft høsten 2024. I denne studien undersøker jeg hva slags demokrati- og medborgerskapsopplæring samfunnsfaglæreplanen for forberedende opplæring for voksne (FOV) fremmer. Læreplaner kan forstås som politiske instrumenter med beskrivelser av kunnskap og kompetanse som anerkjennes som viktig i og for samfunnet (Kjelaas & van Ommeren, 2019). Hva slags antakelser og målsetninger som ligger til grunn for demokratiopplæringen for voksne med innvandringsbakgrunn er derfor interessant å belyse både i et utdannings- og integreringsperspektiv. Jeg har gjennomført en kritisk diskursanalyse av FOV-læreplanen i samfunnsfag, inspirert av Mullets (2018) generelle diskursanalytiske rammeverk for utdanningskontekster. Veugelers (2017) skiller mellom tre idealtyper medborgere – adaptive, individualistiske og kritisk-demokratiske, og ved hjelp av hans rammeverk har jeg sammenlignet samfunnsfaglæreplanen i forberedende opplæring for voksne med samfunnsfaglæreplanen i ordinær grunnskole for å belyse hvilke målsetninger som ligger til grunn for FOV-læreplanens demokrati- og medborgerskapsopplæringen, og hvordan deltakere konstrueres som lærende og medborgere.

Den kritiske diskursanalysen viser at FOV-læreplanen og grunnskolens læreplan fremmer ulik demokrati- og medborgerskapsopplæring, og at deltakerne/elevene konstrueres forskjellig, både som lærende og demokratiske medborgere. Læreplanen i forberedende opplæring for voksne fremmer apolitiske, lokalt orienterte medborgere som skal sosialiseres og tilpasse seg det eksisterende fellesskapet – "adaptive innvandrermedborgere", mens læreplanen i grunnskole i større grad fremmer autonomi

og individualistisk myndiggjøring. Analysen viser at læreplanen i forberedende opplæring for voksne ikke bidrar til like muligheter for deltakelse i demokratiske beslutningsprosesser. Det er derimot grunn til å tro at læreplanen kan bidra til å øke forskjeller mellom demokratiske medborgere med og uten innvandrerbakgrunn.

Keywords: læreplananalyse; samfunnsfag; voksenopplæring; demokratiopplæring

References

Kjelaas, I. & van Ommeren, R. (2019). Legitimering av flerspråklighet. En kritisk diskursanalyse av fire læreplaner i språk. NOA norsk som andrespråk, vol. 35(1).

Mullet, D.R. (2018). A General Critical Discourse Analysis Framework for Educational Research. Journal of Advanced Academics, Vol. 29(2), s. 116-142.

Veugelers, W. (2017). Education for critical-democratic citizenship. Autonomy and Social Justice in a Multicultural Society. In Aloni, N. & Weintrob, L. (red.). Beyond Bystanders, s. 47-59. Sense Publishers

Westheimer, J., & Kahne, J. (2004). What kind of citizen? The politics of educating for democracy. American Educational Research Journal, 41(2), s. 237–269. https://www.jstor.org/stable/3699366

Democratic Education in Times of Curriculum Change

Sara Hasselrot, *Linnaeus University*

This conference paper presents a draft of the introductory chapter of an ongoing doctoral dissertation on democratic education in Swedish upper-secondary schools. The overall aim of the dissertation is to explore how teachers understand, interpret, and enact the democratic mission of schools in everyday practice, with a particular focus on student influence and participatory working methods. Rather than presenting empirical results, the paper discusses how the project can be framed and motivated in relation to current educational policy developments.

Recent curriculum reforms in Sweden, particularly the proposals outlined in SOU 2025:19, emphasise stronger knowledge orientation, clearer subject content, and increased focus on teacher-led instruction (SOU 2025:19). These changes raise questions about how the democratic mission of schools – traditionally associated with student influence, participation, and shared responsibility – is to be understood under new curricular conditions compared to current ones (Skolverket, 2022). At the same time, contemporary professional debate reveals growing tensions around student influence, with many teachers expressing concern that participatory ideals may conflict with demands for order, authority, and efficiency.

Against this background, the paper aims to show how these developments can be used to frame and contextualise a research project on teachers' democratic work. Rather than presenting empirical findings, the paper is structured around three guiding questions:

1. How do ongoing curriculum changes provide a new context for understanding the democratic mission of schools?
2. What tensions become visible between expectations of a stronger knowledge orientation and traditions of student participation?
3. How can these tensions be used to motivate and frame an empirical investigation of teachers' everyday work with democracy and student influence?

The discussion draws on educational philosophy and curriculum theory, particularly Biesta's conceptualisation of education as involving multiple purposes (Biesta, 2010), and on research that understands teacher agency as ecologically shaped by structural and cultural conditions (Priestley, Biesta & Robinson, 2015). Methodologically, the paper reflects on how policy analysis, contemporary debate, and planned qualitative fieldwork can be combined to motivate and frame the dissertation.

The contribution to NOKSA 2026 lies in offering a work-in-progress discussion of how an empirical study of democratic education can be situated in a period of curricular

transition, and in inviting feedback on how the opening chapter of the dissertation can best connect broader policy shifts to teachers' lived experiences and professional reasoning.

Keywords: democratic education; student influence; teacher agency; curriculum change

References

Biesta, G. (2010). Good education in an age of measurement: Ethics, politics, democracy. Routledge.

Priestley, M., Biesta, G., & Robinson, S. (2015). Teacher agency: An ecological approach. Bloomsbury.

Skolverket. (2022). Läroplan, examensmål och gymnasiegemensamma ämnen för gymnasieskola 2011 (reviderad 2022). Skolverket.

SOU 2025:19. Nya läroplaner med fokus på undervisning och lärande. Utbildningsdepartementet.

Teaching for democratic self-defense: The teaching practice simulator and serious games as training environments

Thomas Nygren et al., *Uppsala University*

V-Dem shows that democracies globally are being pushed back and that central parts of the democratic infrastructure—freedom of expression, media independence, and the possibility of objective public debate—are being weakened in many countries. When public discourse becomes dysfunctional, it risks being characterized by mistrust, polarization, and strategic disinformation, thereby undermining democracy's ability to make legitimate decisions. The problem is not only false claims, but a weakened discourse system where dialogue, evidence, and counterarguments lose their power. Schools thus find themselves in a dual position: both as arenas where public conflicts "land" and as institutions where democratic norms and defences can be practiced.

In this presentation, we introduce two research programs (funded by the Swedish Psychological Defence Agency and Nordforsk) that develop and study interventions for democracy and against disinformation: (1) an avatar-based teaching simulator for teacher training/continuing education, and (2) serious educational games for students.

The simulator (Teaching Practice Simulator, TPS) is designed as an approximation of practice where teacher students encounter digital student avatars who raise disinformation, conspiracy theories, and polarized claims. The focus is on professional judgment: conversation management and subject-specific didactic choices (Hansson et al., 2023; Nygren et al., 2025). During the spring, the simulator will be tested in teacher training in Sweden, while data collection is ongoing in Australia with a particular focus on avatars, stereotyping, and perceived realism.

In parallel, we are conducting impact studies of the game's efforts in Sweden, Finland, Estonia, South Africa, and Kenya, where we analyze students' knowledge and skills in relation to digital source criticism and how different game strategies are related to learning about threats to democracy and source criticism. The game design aligns with research that uses games to highlight manipulative strategies and strengthen psychological resilience (Axelsson et al., 2024).

Methodologically, the program combines design-based development with mixed methods (pre/post measures, scenario-based tasks, interviews, and observations). We believe that simulators and games can function as a cohesive "instructional ecosystem" to promote a functioning public sphere in the classroom—by strengthening students' source criticism and teachers' ability to lead democratic conversations.

Keywords: ai; democracy; misinformation; design

References

Hansson, P.-O., Samuelsson, M., & Höög, M.-L. (2023). Teaching avatars on controversial issues: Lessons learned. IAFOR Journal of Education, 11(2), 61–78. https://doi.org/10.22492/ije.11.2.03

Nygren, T., Samuelsson, M., Hansson, P.-O., Efimova, E., & Bachelder, S. (2025). AI versus human feedback in mixed reality simulations: Comparing LLM and expert mentoring in preservice teacher education on controversial issues. International Journal of Artificial Intelligence in Education, 35, 2856–2888. https://doi.org/10.1007/s40593-025-00484-8

Axelsson, C.-A. W., Nygren, T., Roozenbeek, J., & van der Linden, S. (2025). Bad News in the civics classroom: How serious gameplay fosters teenagers' ability to discern misinformation techniques. Journal of Research on Technology in Education, 57(5), 1–27. https://doi.org/10.1080/15391523.2024.2338451

Traces of embeddedness in upper secondary economics education

Lina Isacs, *Uppsala University*
Pernilla Andersson, *Uppsala University*
Tom Kuppens, *Hasselt University*

There are long-standing calls for pluralising economics education, which is largely dominated by so-called neoclassical economics (Earle et al. 2017), often deemed insufficient for addressing the sustainability crises of our time (Raworth 2017). Yet, whether and how other schools of economics have influenced teaching and learning in economics is still scarcely researched; the little there is has mainly focused on higher education and virtually no studies exist of economics education below university level. This paper addresses this gap. Using a theoretical framework based on Spash's (2024) foundations for social ecological economics (SEE), we analyse the latest editions of all officially available Swedish and Belgian textbooks of upper secondary economics teaching. The framework contrasts neoclassical environmental economics (NEE) and SEE with respect to their pre-analytic vision, that is, ontology, epistemology, methodology, axiology and ideology, which reveals both explicit and implicit ideals of a scientific field (ibid.) and so its didactic implications for economics education (Andersson 2026).

Below we present the seven overarching themes we have found in the textbooks, alongside their coded aspects of the pre-analytic visions of NEE and SEE, respectively:

1. Growth as an end in itself (NEE) vs. growth criticism (SEE) (ontology)
2. Value as intrinsic (SEE) or instrumental to human welfare (NEE) (axiology)
3. Altruism as egoism (NEE) (ontology)
4. Acknowledging socio-cultural contexts, structures and power relations (SEE) (ontology; epistemology)
5. Acknowledging economics as historical-political (SEE) or objective (NEE) (epistemology)
6. Environmental problems as anomalies, market failures (individuals' lack of information, property rights, externalities) (NEE) vs. structural issues (cost-shifting) (SEE) (ontology)
7. Solutions to environmental problems as private (NEE) vs. collective (SEE), quantifiable and monetisable (NEE) vs. requiring qualitative and deliberative assessment (SEE) (ontology; epistemology; ideology).

Results show that although we find 'traces of embeddedness' in the textbooks—openings for the worldview and ideology of SEE—the pre-analytic vision of NEE dominates. Where embeddedness occurs, it is often 'excused' with neoclassical explanations, closing off

critical reflection. We end with examples of how the textbooks can be revised to better align with the pre-analytical vision of SEE. In addressing the lack of plurality in contemporary economics education, the paper has significant bearing on the new curriculum for Social Studies in Sweden: it sheds light on remaining biases as well potentialities in this area of teaching and provides a novel approach to how economics education can support students' critical ability to analyse and discuss the entanglement of social, economic and ecological issues in light of economic theories, not just theory.

Keywords: economics education; text book analysis; social-ecological economics; didactic gaze

References

Andersson (2026). Att skärpa sin didaktiska blick. I: Erfarenheter av didaktik: En vänbok till Johan Öhman, [ed] Andreas Mårdh; Ásgeir Tryggvason; Linnéa Urberg, Örebro: Örebro Universitet , 2026, s. 139-153.

Earle et al. (2016). The Econocracy: The perils of leaving economics to the experts. Manchester University Press.

Raworth (2017). Doughnut economics: seven ways to think like a 21st-century economist. London: Random House Business.

Spash (2024). Foundations of social ecological economics: the fight for revolutionary change in economic thought. Manchester: Manchester University Press.

Mer enn bare et verktøy? En utforskende studie av Kunstig Intelligens i samfunnskunnskap

Mona Langø, *Universitetet i Bergen*
Daniela Munoz, *Universitetet i Bergen*

Kunstig intelligens (KI) er ikke noe nytt, men har de senere årene fått en stadig mer fremtredende plass i norsk skole. Debatten om KI i skolen har i stor grad vært orientert mot KI som verktøy, og utfordringer og muligheter ved bruk av generative språkmodeller som ChatGPT (Bjørgo & Aarseth, 2025; Nordmo, 2023). Innføring av ny teknologi i undervisningen skjer ikke alltid med tilstrekkelig metodisk og didaktisk forankring, noe som kan omtales som pedagogisk teknosentrisme (Reyes & Caballero, 2025). Lærere viser kjennskap til grunnleggende bruk av disse teknologiene, men har vanskeligheter med å tilpasse dem til de spesifikke målene for samfunnskunnskap (ibid.). Det finnes lite forskning som undersøker hvordan KI kan forstås som et faglig innholdselement i samfunnskunnskap, for eksempel hvordan KI påvirker samfunnet, klima, arbeid og identitet. Altså KI som et aktuelt samfunnstema. Dette peker mot et behov for å utforske KI som elever i samfunnskunnskap ikke bare møter som teknologi, men som tematikk som de får kunnskaper om og kan vurdere kritisk.

Med dette som utgangspunkt ønsker vi å utforske læreres perspektiver på KI i samfunnskunnskap. KI brukt som 1) hjelp i lærernes egne forberedelser, 2) som noe elevene kan bruke, og 3) som samfunnstema. Vi planlegger å intervjue 8-12 lærere i samfunnskunnskap i videregående skole om deres perspektiver på KI. Vår tilnærming til det empiriske materialet vil være å kombinere induktiv og deduktiv koding (Rivas, 2025, s. 396-397). Vi vil først bruke brede, deduktivt bestemte koder for deretter bruke induktiv koding for å få flere detaljer. De deduktivt bestemte kodene er lærere som teknologioptimister og lærere som teknologikritiske. Studien tar sikte på å bidra til en mer nyansert forståelse av læreres perspektiver på kunstig intelligens i samfunnskunnskap, både som pedagogisk praksis og som faglig innhold.

Keywords: kunstig intelligens; digitale verktøy; samfunnstema; samfunnskunnskap

References

Bjørgo, V. A. & Aarseth, N. X. (2025). Fem argumenter for at kunstig intelligens bør bli et eget fag i skolen. Utdanningsnytt. KI i skolen: Fem grunner til at det bør bli et eget fag

Nordmo, M. (2023). Felles digital innsats. Norsk pedagogisk tidsskrift, 107(4), 360–368. https://doi.org/10.18261/npt.107.4.7

Reyes, N. C. P. & Caballero, G. A. R. (2025). Integración de Inteligencia artificial (IA) en la didáctica de las Ciencias Sociales para la formación docente. European Public & Social Innovation Review, 10, 1–12. https://doi.org/10.31637/epsir-2025-2409

Rivas, C. (2025). Thematic analysis. I Seale, C. & Rivas, C. (Red.). Researching Society and Culture, s. 389-410. 5th Edition. Sage.

Financial education materials on the internet: Publishers, target groups and diversity of life situations

***Anja Bonfig**, University of Education Schwäbisch Gmünd*
***Gina Meimann**, University of Education Schwäbisch Gmünd*

Digitally available, often untested teaching materials are increasingly being used in classrooms—including in social science education. To date, there has been little research regarding those freely available (German-language) resources in financial education, including content selection, authorship, and target groups. Between 2023 and 2025, we have systematically collected such materials with the aforementioned details (Bonfig, 2026). The first part of the presentation will show the results of this quantitative analysis. These materials highlight various organizations' efforts to impact a new field with an interdisciplinary curriculum that is still being publicly and academically negotiated, thus opening to various influences from various sources including individuals, banks, and nonprofits.

In a second step, we present the results of a more detailed content analysis regarding heterogeneity in these materials. In the context of financial education, it is crucial to acknowledge the diversity of learner groups, which stems from varied life circumstances, resources, and backgrounds (Lefrançois et al., 2021). Not only are there deeply entrenched economic differences between demographic groups, but financial education places special emphasis on relevance to students' everyday lives and decision-making. The didactic principle of "subject orientation" requires that the (diverse) realities of learners' lives be taken seriously (Hedtke, 2018). At the same time, a call for "multiperspectivity" asks students to grapple with experiences different from their own.

Against this background, the central question arises: To what extent do current teaching materials for financial education reflect the heterogeneity of learners' life situations? Aligned with similar analyses from textbook research, we count the visual and textual representations of people (e.g. images, sketches, and names) and in a second step, qualitatively consider the contexts in which they are mentioned and the attributes they are associated with (e.g. financial situations and gendered hobbies). We further this analysis by also considering explicit content references to diverse circumstances (e.g. gender pay gap, poverty), which enables us to study whether representations of diverse learners include an explicit analysis of inequality. This analysis is valuable in that educational materials function as reflections (and constructions) of social and political thinking of a given time, (Markom & Weinhäupl, 2007) which is particularly relevant in a field as marked by inequalities and references to students' everyday lives as financial education.

Keywords: financial education; teaching materials; diversity

References

Bonfig, A. (2026 – in print). Bildungsmaterialien für die finanzielle Bildung im Internet: Wer stellt für welche Zielgruppe und welche Fächer Material bereit? [Teaching materials for financial education on the Internet: Who provides materials for which target groups and which subjects?]. Zeitschrift Für Didaktik Der Gesellschaftswissenschaften (1).

Hedtke, R. (2018). Das Sozioökonomische Curriculum. [The Socioeconomic Curriculum]. Sozioökonomische Bildung: Band 1. Wochenschau Verlag.

Lefrançois, D., Ethier, M.-A., & Larocque, S. (2021). The Québec Financial Education Program. In T. A. Lucey (Ed.), Financialization, Financial Literacy, and Social Education. Routledge.

Markom, Christa; Weinhäupl, Heidi (2007): Die Anderen im Schulbuch. Rassismen, Exotismen, Sexismen und Antisemitismus in österreichischen Schulbüchern [The Others in the Textbooks. Racisms, Exoticisms, and Anti-Semitism in Austrian Textbooks]. Wien: Braumüller (Sociologica. 11).

Understand, Influence, and Change: Economic Education for the Citizens of the Future

Mattias Björklund, *Stockholm University*
Johan Sandahl, *Stockholm University*
Ann-Sofie Jägerskog, *Stockholm University*

In contemporary democracies, citizens are expected to navigate an increasingly complex economic and financial landscape shaped by volatile markets, shifting regulations, and intertwined private and public financial systems (OECD/INFE, 2023). Young people must be able not only to manage personal finances—such as housing, pensions, loans, and savings—but also to understand and critically engage with broader socio-economic developments. In Sweden, social studies carry the primary responsibility for economic education at upper secondary level, where private and public economic and financial perspectives are formally integrated. However, while curricular ambitions emphasize holistic understanding and democratic citizenship, research offers limited guidance on how such teaching can be designed in practice (Björklund, 2025).

This presentation wants to discuss a newly funded research project (launching autumn 2026) that aims to explore how social studies teaching can enable students to develop a qualified, integrated understanding of economic and financial issues, while fostering informed decision-making and reflective democratic participation. The project addresses two key tensions identified in prior research: (1) the relationship between individual and society, and (2) the balance between system understanding and critical thinking.

The project draws on Westheimer and Kahne's (2004) typology of citizenship—the personally responsible, the participatory, and the justice-oriented citizen—to analyse and develop approaches to economic and financial literacy teaching. We extend this framework by relating the three visions to the identified tensions and by introducing a fourth analytical position: the reflective individual, who critically examines personal economic choices in relation to systemic structures without necessarily engaging in collective action.

At NOKSA, we invite discussion on the project's purpose, research questions, and theoretical framing, and seek collegial input before the empirical phase begins.

Keywords: economics; financial literacy; citizenship education

References

Björklund, M. (2025). Financial citizenship education and the elusive power of critical inquiry. Theory & Research in Social Education, 53(2), 272–295. https://doi.org/10.1080/00933104.2024.2406789

OECD/INFE. (2023). OECD/INFE 2023 international survey of adult financial literacy. OECD Publishing.

Westheimer, J., & Kahne, J. (2004). What kind of citizen? The politics of educating for democracy. American Educational Research Journal, 41(2), 237–269. https://doi.org/10.3102/00028312041002237

Demokratikunnskap og undervisningspraksis i Skandinavia: En komparativ studie basert på data fra ICCS 2022

Kjersti Eggen Dahl, *Institutt for lærerutdanning (NTNU)*
Oddveig Storstad, *Institutt for lærerutdanning (NTNU)*

International Civic and Citizenship Education Study (ICCS) er kanskje vår viktigste kilde til innsikt i demokratiopplæring i ulike land, endringer over tid og forskjeller mellom elevgrupper. Danmark, Sverige og Norge har deltatt i alle de tre ICCS-undersøkelsene (2009, 2016 og 2022), og skandinaviske elever har gjennomgående skåret høyere på ICCS-kunnskapstesten enn det internasjonale gjennomsnittet. Det finnes likevel tydelige forskjeller mellom de tre landene, særlig når det gjelder utviklingen fra 2009 til 2022.

I 2009 var det danske elever som skåret høyest på ICCS-kunnskapstesten av de tre skandinaviske landene, mens norske og svenske elever delte andreplassen. Tretten år senere, i ICCS 2022, var situasjonen en annen: svenske elever skåret nå i gjennomsnitt betydelig høyere enn både norske og danske elever (Storstad et al., 2023, s. 49).

Selv om det er mange likheter mellom de tre skandinaviske landene når det gjelder kulturelle, strukturelle og politiske forhold, finnes det forskjeller på skole- og undervisningsnivå som kan bidra til å forklare variasjoner i elevenes demokratikunnskap. De svenske læreplanene har tydeligere formulerte kunnskapskrav som elevene vurderes opp mot, sammenlignet med de danske og norske læreplanene (Børhaug og Langø, 2024, s. 76; Sandahl et al., 2022, s. 90). Studier viser også klare forskjeller mellom landene i hvordan samfunnsfag undervises. For eksempel finner Aasamar og Klette (2023) at undervisningen i Sverige er langt mer lærerstyrt enn i Norge, mens Danmark inntar en «mellomposisjon» med en balanse mellom lærerstyrt undervisning og elevsentrerte undervisningsformer.

Med utgangspunkt i både elev- og lærerdata fra ICCS 2022 analyseres likheter og forskjeller i demokrati- og medborgerskapsopplæring i de tre skandinaviske landene. Fra et elevperspektiv undersøker vi i hvilken grad faktorer som lærerstøtte, skolemiljø, elevenes opplevelse av ytringsrom i klasserommet (åpent klasseromsklima), opplevd læringsutbytte og motivasjon kan bidra til å forklare kunnskapsforskjellene mellom landene. Med utgangspunkt i lærerdataene analyserer vi videre i hvilken grad lærernes faglige prioriteringer, undervisningsmetoder og egen opplevd kompetanse kan belyse de samme forskjellene i elevenes demokratikunnskap.

Hovedproblemstillingen i studien er dermed å undersøke hvilke skole- og undervisningsrelaterte faktorer som kan forklare hvorfor elever i tre tilsynelatende like skandinaviske utdanningssystemer utvikler ulik demokratikunnskap over tid.

Avslutningsvis diskuteres hvordan forskjeller i læreplanutforming og undervisningspraksis i de tre landene, kan bidra til å forstå de observerte forskjellene i elevenes demokratikunnskap.

Keywords: demokratiopplæring; kunnskap; iccs

References

Aashamar, P. N. & Klette, K. (2023). Powerful knowledge in the social studies classroom and beyond. Journal of Curriculum Studies, 55(4), 388–408. https://doi.org/10.1080/00220272.2023.2234427

Børhaug, K. & Langø, M. (2024). Vurdering i samfunnskunnskap: Kunnskaper, ferdigheter eller holdninger? Nordidactica. Journal of Humanities and Social Science Education, 14(2024:1), 72–94.

Sandahl, J., Tväråna, M., & Jakobsson, M. (2022). Samhällskunskap (social science education) in Sweden: A country report. JSSE - Journal of Social Science Education, 21(3), 85-106. doi.org/10.11576/jsse-5339

Storstad, O., Caspersen, J. & Wendelborg, C. (2023). Ett steg fram og to tilbake. Demokratiforståelse, holdninger og deltakelse blant norske ungdomsskoleelever. The International Civic and Citizenship Education Study (ICCS) 2022. Rapport. Institutt for lærerutdanning, NTNU

Primary Teachers' Enactment of LK20 in Social Studies

Kristine Rubilar, *University of South-Eastern Norway (USN)*

This study examines how Norway's national curriculum, LK20, influences teachers' classroom practices in primary social studies. LK20 continues a competence oriented approach and is characterised by core elements, three cross curricular themes, and relatively open competence aims. Against this backdrop, the guiding question is: How has LK20 contributed to changes in teachers' classroom practices in primary social studies? The aim is to illuminate didactic shifts in the classroom and what these entail for pupils' experiences and teachers' professional work—both new opportunities and tensions.

The study is situated within Nordic curriculum debates on competence orientation, governance, and professional discretion, and addresses the need for more empirical knowledge about social studies practice. The analysis is framed by Goodlad et al.'s (1979) curriculum levels (ideological, formal, perceived, operationalised, experienced) and considers the "hidden curriculum" as an expression of teachers' professional judgement when interpreting and enacting open aims.

Empirically, the study draws on a qualitative content analysis of three reports from the EvaFag2025 research project (Burner et al., 2022, 2023, 2025). These reports employ a longitudinal design in selected partner schools and synthesise semi structured interviews and classroom observations. The analysis adopts a thematic approach inspired by Braun and Clarke (Clarke & Braun, 2017; Braun & Clarke, 2022), with emphasis on contextualising findings and leveraging the reports' rich material in a meta analytic perspective.

The analysis indicates three main findings. First, the core elements and cross curricular themes legitimise thematic approaches and locally relevant connections. This is experienced as meaningful and practice oriented yet requires deliberate attention to disciplinary breadth and coherence. Second, there is a clear shift towards pupil active approaches. Competence aims with verbs such as explore, reflect, and discuss are enacted as student active learning, with teachers increasingly acting as facilitators and process leaders. Third, open learning aims expand professional autonomy and enable purposeful local adaptation but also generate greater variation across schools and classes. The distance between the formal, perceived, and operationalised curriculum is largely managed through professional judgement, enhancing relevance while raising questions about equity.

LK20 appears to foster greater coherence, relevance, and citizenship in social studies, while local interpretations decisively shape the experienced curriculum. The study indicates that schools should prioritise targeted professional development and structured collaborative planning to build shared understandings of core elements, cross curricular themes, and competence aims. Further research should examine how specific pedagogical choices, including the use of pupil active approaches, are associated with measurable learning outcomes across different school contexts.

Keywords: social studies; curriculum implementation; teacher practices

References

Burner, T., Alvestad, K. C., Brazier, E., Gustavsen, T. S., Kacerja, S., Ruud, L. C., Salvesen, G. S., & Schipor, D. (2022). EvaFag 2025: Evaluering av Fagfornyelsen : Realiseringer av læreplanen i spesifikke fag. Arbeidspakke 1, Delrapport 1. Universitetet i Sørøst-Norge. https://hdl.handle.net/11250/3001411

Burner, T., Alvestad, K. C., Gustavsen, T. S., Kacerja, S., Ruud, L. C., Salvesen, G. S., & Schipor, D. (2023). EvaFag 2025: Evaluering av Fagfornyelsen: Suksess, muligheter, spenninger og hindringer i implementering av LK20 i fire fag. Arbeidspakke 1, Delrapport 2. Universitetet i Sørøst-Norge. https://hdl.handle.net/11250/3085398

Burner, T., Gustavsen, T. S., Husebø, Ø., Kacerja, S., Rubilar, K. H., Ruud, L. C., Salvesen, Schipor, D., & Bergsgard, N. A. (2025). EvaFag 2025: Evaluering av fagfornyelsen: «Nå skal det jo sitte litt mer i ryggmargen»: Implementering av LK20 i en ny fase Arbeidspakke 1, Delrapport 3. Universitetet i Sørøst-Norge. https://hdl.handle.net/11250/3173679

Hva forteller feilsvarene? Distraktoranalyse som inngang til norske VG2-elevers demokratiforståelse

***Gunnar Grut**, NTNU*

Kunnskapstester i demokratisk kompetanse rapporteres vanligvis som samleskårer — enten som gjennomsnittsverdier per land eller som andeler over og under fastsatte mestringsnivåer. Slik rapportering besvarer spørsmålet om *hvor mye*elevene kan, men ikke hva de *tror de vet* når de svarer feil. Også ICCS-tradisjonen rapporterer kun én samlet kunnskapsdimensjon, til tross for at rammeverket opererer med fire innholdsdomener (Arensmeier, 2024). Distraktoranalyse – systematisk undersøkelse av feilsvarsmønstre – kan avsløre om feilsvar uttrykker tilfeldige kunnskapshull eller strukturerte misforståelser med fagdidaktisk relevans.

Dette bidraget presenterer distraktoranalyser av 34 flervalgsoppgaver om demokratiske prinsipper, institusjoner og rettigheter, besvart av 3 215 norske VG2-elever (16–18 år) i Demokomp 2025. Analysestrategien kombinerer IRT-baserte kunnskapsnivåer (fem 20-persentilgrupper) med frekvensfordeling av distraktorer per nivå, slik at feilsvarsmønstre kan studeres langs hele kompetanseskalaen.

Resultatene avdekker at feilsvarene ikke er tilfeldige, men gjenspeiler systematiske forvekslingsmønstre. Nær halvparten av elevene forveksler parlamentarisme med demokrati (48 %), fire av ti forveksler dømmende makt med lovgivende makt (41 %), og over en tredjedel tolker maktfordeling som et uttrykk for likeverd og rettferdighet (36 %). Nivåanalysen viser at disse misforståelsene har en klar kompetansegradient: de dominerer på de laveste kunnskapsnivåene, der elevene presterer på sjansesvarsnivå (≈25 %), men vedvarer delvis opp til nivå 3–4 for de vanskeligste oppgavene.

Det overordnede mønsteret er et gap mellom normativ og institusjonell demokratiforståelse: elevene mestrer verdier (ytringsfrihet, toleranse, valgdeltakelse) langt tidligere enn institusjonelle mekanismer (maktfordeling, parlamentarisme, domstolenes uavhengighet). Tolket gjennom Piepenburg og Arensmeiers (2020) tredelte modell for demokratiutbildning, tyder funnene på at den *internaliserande* dimensjonen - tilslutning til demokratiske verdier - er realisert. Den *kvalifiserande* dimensjonen – sakkompetansen som ifølge Detjen (2002) utgjør minimumskravet for en reflekterende medborger – er derimot systematisk underutviklet. Uten denne sakkompetansen mangler elevene det begrepsmessige grunnlaget for demokratiskt tänkande og handlande.

Bidraget argumenterer for at distraktoranalyse gir informasjon som samleskårer alene ikke fanger opp, og at det normativ-institusjonelle gapet har implikasjoner for samfunnsfagdidaktikken – ikke minst i lys av læreplaners vektlegging av demokratiske verdier uten tilsvarende presisering av institusjonell kunnskap.

Keywords: kunnskap; test; demokrati

References

Arensmeier, C. (2024). *ICCS i relation till den svenska skolans uppdrag*. Skolverket.

Detjen, J. (2002). Die Demokratiekompetenz der Bürger. Herausforderung für die politische Bildung. *Politische Bildung*. https://www.bpb.de/shop/zeitschriften/apuz/25554/die-demokratiekompetenz-der-buerger/

Piepenburg, S., & Arensmeier, C. (2020). Demokratiutbildningens didaktik: Internalisering, tänkande och handlande. *Nordidactica. Journal of Humanities and Social Science Education, 10*(2020:1), 115-136. https://journals.lub.lu.se/nordidactica/article/view/21903

Venn eller Donut? Hur olika visuella hållbarhetsmodeller formar elevers resonemang i undervisningspraktiken

Ann-Sofie Jägerskog, *Stockholms universitet*
Pernilla Andersson, *Uppsala universitet*
Maria Andrée, *Stockholms universitet*
Malin Tväråna, *Uppsala universitet*

Hållbarhet är en oundviklig aspekt av dagens samhällsfrågor och därmed också en oundviklig aspekt av samhällskunskapsundervisningen. Detta innebär att samhällskunskapsämnet har en viktig roll i att möjliggöra elevers utveckling av en kvalificerad förståelse för komplexiteten i hållbarhetsfrågor. Hållbarhetsfrågor präglas av komplexa samband mellan ekologiska, sociala och ekonomiska dimensioner, vilket elever ofta har svårt att överblicka (Berglund 2020). Visuella hållbarhetsmodeller, såsom Venn-diagram och Donut-modellen, används frekvent i såväl läromedel som i undervisningen för att strukturera denna komplexitet. Samtidigt pekar tidigare forskning på risken för förenkling och förlust av väsentlig komplexitet när visuella modeller används i undervisningen (Jägerskog & Tväråna, 2025; Gallopin, et al. 2014). Det övergripande syftet för det forskningsprojektet som ligger till grund för presentationen är att undersöka hur samhällskunskapsundervisning, baserad på visuella hållbarhetsmodeller, kan utformas för att stödja gymnasieelevers förståelse av komplexa samband inom hållbar utveckling. Det delresultat som presenteras här fokuserar på två specifika modellers (Venn-diagram och Donut-modell) medierande funktion i relation till elevernas resonemang om hållbarhetsfrågor. Mer precist undersöks frågeställningen: På vilka sätt medierar visuella hållbarhetsmodeller elevers resonemang om ekologiska, sociala och ekonomiska dimensioner i undervisning om hållbar utveckling?

Studien vilar teoretiskt på kulturhistorisk verksamhetsteori (CHAT), där undervisning förstås som målstyrd verksamhet som medieras av kulturella redskap, såsom språk och visuella modeller. Analysen identifierar undervisningens motiv och meningsskapande processer. Projektet genomförs som en designbaserad studie med undervisningsinterventioner i två cykler (Plomp & Nieveen, 2013). Två visuella modeller av hållbarhet har använts: ett Venn-diagram och den s.k. Donut-modellen. Empirin består av film- och ljudinspelningar av helklass- och gruppdiskussioner samt elevtexter. Tre olika skolor och 6 klasser (med totalt ca 120 elever) ingick i studien. Totalt analyserades 12 inspelade lektioner och ca 60 gruppdiskussioner.

Resultaten visar att båda modellerna medierar undervisningen och elevers resonemang om hållbarhetsfrågor, men på olika sätt. Venn-diagrammet tycks främst uppmuntra till kategorisering av hållbarhetsaspekter, medan Donut-modellen tycks öppna upp för mer

kvalificerade resonemang. Detta gäller såväl hållbarhet i stort som de olika dimensionerna separat (ekologisk, ekonomisk och social). Studien bidrar med ny kunskap om hur olika visuella hållbarhetsmodeller skapar potentiellt skilda lärandemöjligheter för eleverna. Resultaten pekar därmed på behovet av medvetna didaktiska val när visuella modeller används för att stödja elevers förståelse av hållbarhet inom ramen för samhällskunskapsundervisningen.

Keywords: hållbar utveckling; visuell modell; hållbarhetsfrågor; hållbarhetsmodell

References

Berglund, T. (2020). Student views of environmental, social and economic dimensions of sustainable development and their interconnectedness: A search for the holistic perspective in education for sustainable development. (Doktorsavhandling). Karlstads universitet.

Gallopín, G., Jiménez Herrero, L. M., & Rocuts, A. (2014). Conceptual frameworks and visual interpretations of sustainability. International Journal of Sustainable Development, 17(3), 298-326.

Jägerskog, A & Tväråna, M. (2025). Going beyond the model: Characteristics of civic visual literacy. Journal of Social Science Education, 24. Plomp, T. & Nieveen, N. (Red). (2013). Educational design research. Part A: An introduction. SLO – Netherlands Institute for Curriculum Development.

Komplexitet och dynamik i elevers resonemang om fattigdom i SO-ämnena: Ett komparativt ämnesdidaktiskt perspektiv

Mattias Björklund, *Stockholms universitet*
Ann-Sofie Jägerskog, *Stockholms universitet*
Jenny Rosengren, *Stockholms universitet*
Linna Sjöblom, *Stockholms universitet*
Axel Persson Westberg, *Stockholms universitet*
Anna Graan, *Stockholms universitet*

I samhällsorienterande ämnen (SO) behandlas samhällsfrågor som präglas av komplexa och dynamiska samband. Samtidigt visar både erfarenhet och tidigare forskning att undervisning riskerar att antingen reducera dessa samband till förenklade orsak–verkan-kedjor, eller göra dem så komplicerade att de blir svårbegripliga för elever. Det finns därför ett behov av ämnesdidaktisk forskning som undersöker hur undervisning kan designas så att elever ges möjlighet att förstå och kritiskt granska samband utan att komplexiteten eller dynamiken går förlorad.

Denna presentation utgår från ett pågående ämnesspecifikt och ämnesövergripande forskningsprojekt i samhällskunskap, historia och geografi. Syftet med projektet är att undersöka vad elever gör när de resonerar om samband i dessa ämnen och hur undervisning kan utformas för att utveckla elevers förmåga att analysera och kritiskt granska samband kopplade till fattigdom, samt möjligheter till förändring. Projektet fokuserar särskilt två analytiska dimensioner: komplexitet (hur olika typer av samband relaterar till varandra, exempelvis individ–samhälle, aktör–struktur och lokalt–globalt) och dynamik (att samband är föränderliga och möjliga att påverka genom mänsklig agens).

Projektet tar sin utgångspunkt i tidigare forskning om kausalanalys i samhällskunskap (Björklund, 2025; Jägerskog et al., 2021), systemtänkande i geografi (Dessen Jankell, 2023) samt undervisning om orsaker och konsekvenser i historia (Seixas & Morton, 2013). En gemensam tematik – fattigdom – har valts för att möjliggöra både ämnesinfärgning och komparativ analys över ämnesgränserna. Inom ramen för designbaserade forskningscykler har lektionsupplägg utvecklats och prövats i de tre ämnena. Empirin består i den första forskningscykeln av cirka 200 elevtexter från för- och eftertest samt omkring 50 inspelade gruppdiskussioner.

Analyserna i projektets första fas, vilka är de som står i centrum för denna presentation, har fokuserat på vad eleverna gör när de resonerar om fattigdom i de olika ämnena. Preliminära analyser indikerar att det finns såväl ämnesövergripande som ämnesspecifika drag i elevernas resonemang, både vad gäller hur komplexitet och

dynamik tar form. Vid NOKSA vill vi särskilt bjuda in till samtal om balansen mellan ämnesspecifika och ämnesövergripande drag i resonemang om samband i SO-ämnena.

Keywords: komplexa och dynamiska samband; komparativ ämnesdidaktik; designforskning

References

Björklund, M. (2025). Financial citizenship education and the elusive power of critical inquiry. Theory & Research in Social Education, 53(2), 272–295. https://doi.org/https://doi.org/10.1080/00933104.2024.2406789

Dessen Jankell, L. (2023). Sambandsvävar för att utveckla elevers systemgeografiska kunnande. Nordidactica. Journal of Humanities and Social Science Education, 13(2), 75–110.

Jägerskog, A.-S., Tväråna, M., Björklund, M., Strandberg, M., Bergqvist, O., Bittner, T., Dahlman, A., Eriksson, K., Häger, H., Kåks, B., Norell, E., Ragne, A.-C., & Söder, S. (2021). Varför fortsätter flykten över Medelhavet? Vad det innebär att göra en kausalanalys av en samhällsfråga. Forskning om undervisning och lärande, 9(2), 5–29. https://doi.org/https://doi.org/10.61998/forskul.v9i2.25276

Seixas, P., & Morton, T. (2013). Cause & Consequence. Why do events happen, and what is their impacts? In The Big Six Historical Thinking Concepts (pp. 102–135). Nelson Education.

Når kompetansemål skal gi kunnskap: Måling av demokratikunnskap i videregående opplæring

***Oddveig Storstad**, NTNU*
***Kjersti Eggen Dahl,** NTNU*
***Thomas Dahl,** NTNU*
***Gunnar Grut,** NTNU*

Det finnes relativt få studier av demokratiopplæringen i videregående skole, og knapt noen som måler elevenes demokratikunnskaper. Blant elever på ungdomstrinnet (14-åringer) er det derimot gjennomført langt flere studier. Allerede i 1971 ble den første IEA-ledede studien av demokratiopplæring (Civic) gjennomført (Torney-Purta et al., 1975). I likhet med senere studier (CIVED 1999, ICCS 2009, 2016 og 2022) inkluderte denne en kunnskapstest som målte elevenes kunnskap om ulike aspekter ved demokrati og medborgerskap (civic knowledge).Mindre kjent er det at IEA også gjennomførte en CivEd-studie blant elever i videregående skole i 2000, der de benyttet de samme måleinstrumentene som i CivEd 1999-studien blant 14-åringer (Amadeo et al., 2002). Begrunnelsen var at politiske verdier, holdninger og meninger utvikles senere enn andre deler av identiteten, noe som gjør denne aldersgruppen særlig relevant å studere (Amadeo et al., 2002, s. 14).

Som forventet viste studien at elever i videregående skole skåret høyere enn 14-åringer på de samme spørsmålene. Gutter skåret høyere enn jenter på kunnskapstesten, mens senere ICCS-studier har vist et motsatt mønster, der jenter skårer signifikant høyere enn gutter (Schulz et al., 2023). Vinteren 2025 samlet vi inn data fra 3 200 elever på VG2 ved videregående skoler i Norge (Demokomp 2025). Dette er året elevene fyller 18 år og var førstegangsvelgere ved stortingsvalget høsten 2025. Elevutvalget tilhører samme alderskohort som deltok i ICCS 2022 tre år tidligere. Studien bygger på ICCS-rammeverket, men benytter en kortere kunnskapstest basert på flervalgsoppgaver.

I studien redegjør vi for utviklingen og valideringen av kunnskapstesten, og analyserer både nivå og innhold i norske VG2-elevers demokratikunnskap. Videre undersøker vi systematiske forskjeller mellom elevgrupper og progresjon i demokratisk kunnskap fra ungdomsskole til videregående opplæring. Avslutningsvis analyserer vi sammenhengen mellom demokratisk kunnskap, støtte til demokratiske verdier og demokratisk deltakelse. Studien bidrar med ny empirisk kunnskap om demokratiopplæring i en lite studert, men demokratisk sentral aldersgruppe, og gir et viktig empirisk grunnlag for den pågående debatten om kunnskapsbaserte versus kompetanse- og ferdighetsorienterte læreplaner.

Keywords: kunnskap; test; demokratiopplæring

References

Amadeo, J., Torney-Purta, J., Lehmann, R., Husfeldt, V., & Nikolova, R. (2002). Civic knowledge and engagement: An IEA study of upper secondary students in sixteen countries. *Civics and Citizenship Assessment*. IAEA.

Schulz, W. Fraillon, J., Losito, B., Agrusti, G., Damiani, V., Ainley, J. & Friedman, T. (2023). *Education for Citizenship in Times of Global Challenge: IEA International Civic and Citizenship Education Study 2022 International Report*. IAEA.

Torney-Purta, J., A. N. Oppenheim, R. F. Farnen (1975). *Civic Education in Ten Countries: An Empirical Study.* Wiley.

Author Index

Alexandros Kokkinidis, Uppsala University	88
Alva Lindberg, Uppsala University	12
Amanda Norling, Linköping University	72
Anders S. Christensen, UCL University College	10, 32
Anja Bonfig, University of Education Schwäbisch Gmünd	94
Anna Ambrose, Södertörns högskola	14, 16
Anna Graan, Stockholms universitet	106
Anne Helene Høyland Mork, NLA University College	44
Ann-Sofie Jägerskog, Stockholm University	96, 104, 106
Axel Persson Westberg, Stockholms universitet	106
Binta-Victoria Jammeh, MF Norwegian School of Theology, Religion and Society	34
Bodil Mårald Kåks, Uppsala universitet	52
Carla van Boxtel, University of Amsterdam	58
Carsten Linding Jakobsen, VIA University College	28
Daniela Munoz, Universitetet i Bergen	92
Elin Sæther, University of Oslo	66
Evgenia Efimova, Uppsala University	88
Evy Jøsok, OsloMet	40
Fredrik Tilhon-Lindén, University of Gothenburg	3
Gina Meimann, University of Education Schwäbisch Gmünd	94
Gunnar Grut, NTNU	102, 108
Guro Hagen, Inland Norway University of Applied Sciences	88
Hanna-Liis Kaarlõp, Tallinn University	88
Hilkka Grahn, University of Jyväskylä	88
Irene Trysnes, Universitetet i Agder	22
Jan Löfström, University of Turku	70
Jannet van Drie, University of Amsterdam	58
Jennika Mattisson, Örebro universitet	82
Jenny Rosengren, Stockholm University	18, 106
Johan Samuelsson, Karlstads universitet	74
Johan Sandahl, Stockholm University	62, 96
Jonas Nordmark, Linköpings universitet	80
Julie Ane Ødegaard Borge, NLA University College	40
Kamilla Lundborg, Karlstads universitet	76

Kari-Mette Walmann Hidle, NLA University College	30, 40
Karolina Sandahl, Globala gymnasiet	24
Katarina Blennow, Lund University	78
Katja H-W Skjølberg, Universitetet i Agder	22
Katrin Poom-Valickis, Tallinn University	88
Kerstin Hudner Sidén, Kärrtorps Gymnasium & Stockholms universitet	67
Kjersti Eggen Dahl, Institutt for lærerutdanning (NTNU)	98, 108
Klas Andersson, Göteborgs universitet	5
Knut Vesterdal, Institutt for lærerutdanning (NTNU)	36, 46
Kristine Rubilar, University of South-Eastern Norway (USN)	100
Kristoffer Larsson, Göteborgs universitet	5
Leea Lakka, University of Eastern Finland	20
Lina Isacs, Uppsala University	56, 90
Linda Ekström, Södertörns högskola	14, 16
Line Groth Nielsen, Grønlands Universitet	42
Linna Sjöblom, Stockholm University	26, 106
Lise Granlund, ILS UiO	48
Maartje van der Eem, University of Amsterdam & Hermann Wesselink College	58
Majja Malmsten, Uppsala universitet	50
Malin Tväråna, Uppsala universitet	68, 104
Maria Andrée, Stockholms universitet	104
Marcus Samuelsson, Linköping University	88
Mark C. White, University of Oslo	10
Markus Al-Afifi, Uppsala University	68, 88
Martin Jakobsson, Karlstad University	10, 38, 74
Mattias Björklund, Stockholm University	96, 106
Mette Damgaard Jørgensen, UCL	60
Michael Walkert, Karlstad University	10
Mogens Hansen, Tidsskriftet POLIS	28
Mona Langø, Universitetet i Bergen	92
Nimo Ahmed, Uppsala University	12
Nora E. H. Mathé, University of Oslo	6, 10
Oddveig Storstad, Institutt for lærerutdanning (NTNU)	98, 108
Ole Andreas Kvamme, University of Oslo	66
Ove Skarpenes, University of Agder	30
Patrik Johansson, Globala gymnasiet & Stockholms universitet	24, 62

Pernilla Andersson, Uppsala universitet	56, 90, 104
Per-Olof Hansson, Linköping University	88
Peter N. Aashamar, Norwegian Directorate of Education and Training	10
Pia Mikander, University of Helsinki	10, 20
Roger Olsson, Karlstads universitet	38
Sanna Ørsjødal Brattland, Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet (NTNU)	84
Sara Blanck, Göteborgs universitet	54
Sara Hasselrot, Linnaeus University	86
Silje Førland Erdal, ILS UiO	48
Steven Monroe Bachelder, Inland Norway University of Applied Sciences	88
Thomas Dahl, NTNU	108
Thomas Nygren, Uppsala University	12, 88
Tobias Jansson, Linköping University	8
Tom Kuppens, Hasselt University	90
Virginia Beramendi Heine, Uppsala University	64
Åsa Melin, Karlstads universitet	74